

Företagandet i Stockholms stad

Anställda och arbetsställen 2010–2019,
uppdaterad 2019

Företagandet i Stockholms stad

Anställda och arbetsställen 2010–2019, uppdaterad 2019

Beställare: Invest Stockholm och Arbetsmarknadsförvaltningen, Stockholms stad

Rapporten är framtagen av Sweco, 2018 & uppdaterad av Invest Stockholm 2019

Foto framsida: Yanan Li

Foto sid 8: Yanan Li

Foto sid 27: Yanan Li

Foto sid 33: Tove Freij

Foto sid 39: Henrik Trygg

Foto sid 43: Yanan Li

Innehåll

Inledning.....	4
Läsanvisning.....	5
Metod.....	6
Företagandet i Stockholms stad	9
Företagandet i stadsdelsområdena	16
Ytterstadens företagsstruktur	28
Vad säger företagen?	34
Sammanfattande analys.....	40
Särskild studie av Rinkeby-Kista och Spånga-Tensta	44
Appendix	46

Inledning

Stadens nämnder och bolagsstyrelser ska samverka för att säkerställa ökat företagande, fler arbetsplatser och goda förutsättningar för näringslivet i Stockholm. Som en del i detta arbete har berörda nämnder och bolag ett specifikt uppdrag att kartlägga möjligheterna för ökad tillväxt inom respektive stadsdels geografiska område genom en lokal näringslivsanalys. Rubricerad tillväxtanalys svarar upp mot dessa av kommunfullmäktige beslutade uppdrag. Utifrån denna analys ska lokala handlingsplaner tas fram för utveckling av områden där stadens nämnder och bolagsstyrelser kan göra mest nytta och ge störst positiv effekt för företagandet i Stockholm.

Rapportens slutsatser i korthet

138 000 fler jobb i staden sedan 2010

Mellan år 2010–2019 har antalet arbetsställen ökat med 36 procent i staden som helhet. Tillväxten av arbetsställen har dessutom varit relativt jämt spridd över stadens olika stadsdelsområden. Vad gäller tillväxten av antalet anställda ser bilden något annorlunda ut. Framförallt är det innerstaden som har stått för den starka tillväxten medan många stadsdelsområden i ytterstaden släpar efter. Hässelby-Vällingby och Farsta har haft en negativ tillväxt på sex respektive en procent mellan 2010–2019. Kungsholmen, Skarpnäck och Skärholmen har haft den kraftigaste tillväxten av antal anställda, över 30 procent. Sammantaget ökade antalet arbetsställen med nästan 24 000 och antalet anställda med omkring 138 000 personer mellan perioden 2010–2019.

Företagsområden och verksamhetsområden viktiga för jobben i ytterstaden

Analysen av ytterstadens företagsstruktur visar att de etablerade företagsområdena och verksamhetsområdena är viktiga noder för jobben i ytterstaden. Även centrumnoder längs tunnelbanelinjen har många anställda. I ytterstaden är det i princip endast Kista som har en mycket hög andel anställda inom kunskapsintensiva branscher. I Kista finns det vissa lokala områden där uppemot 90 procent av de anställda återfinns inom kunskapsintensiva företag. Inga andra områden i ytterstaden har en sådan hög koncentration av kunskapsintensiva företag.

Alla stadsdelar behöver inte ha allt – men detta förutsätter god nåbarhet

Analysen över stadens branschstruktur visar att Stockholms stad har en kompletterande arbetsmarknad. Olika stadsdelar har sina egna profilnäringar som växer. I innerstaden och Kista finns kunskapsintensiva näringar och i vissa delar av ytterstaden finns verksamhetsområden med näringar inom tex bygg, handel och logistik. Eftersom pendlingsförutsättningarna i länet är goda är människor villiga att pendla mellan jobb och arbete. Detta talar för att alla stadsdelar inte behöver ha en komplett arbetsmarknad. Snarare är det mixen tillsammans, där flera mer eller mindre specialiserade stadsdelar utgör en diversifierad stad. Detta förutsätter i sin tur fortsatta investeringar i infrastruktur och hållbart resande för att smidigt underlätta pendling och stärka matchningen mellan arbetsgivare och arbetstagare.

Så kan näringslivet stärkas

Analysen visar att Stockholms stad har ett starkt näringsliv som attraherar många företag. Samtidigt visar intervjuerna med företagen att det finns ett antal utmaningar som kan hämma tillväxten. Följande områden ser Sweco som viktiga för näringslivsarbetet i staden framöver:

- Förbättra tillgången till ändamålsenliga lokaler till en rimlig kostnad
- Underlätta rekrytering
- Öka tryggheten och säkerheten i verksamhetsområdena och vissa företagsområden, tex Kista
- Förbättra dialogen mellan staden och företagen

Läsanvisning

Rapporten företagandet i Stockholms stad innehåller analyser kopplat till näringsliv, arbetsmarknad och stadsutveckling. I tabellen nedan framgår vilka sidor som riktar sig till dig beroende på vad du arbetar med eller är intresserad av.

För dig som arbetar med arbetsmarknadsrelaterade frågor:

Utvecklingen av anställda och arbetsställen i staden	s. 9-15
Utvecklingen av anställda och arbetsställen i stadsdelsområdena	s. 16-22
Vakanser i stadsdelsområdena	s. 23
Profilnäringar i stadsdelsområdena	s. 24-26
Ytterstadens företagsstruktur	s. 28-32
Företagens syn på rekrytering, kompetensförsörjning och kanaler för rekrytering	s. 36

För dig som arbetar med stadsutveckling och strategi:

Vakanser i stadsdelsområdena	s. 23
Profilnäringar i stadsdelsområdena	s. 24-26
Ytterstadens företagsstruktur	s. 28-32
Blandområden i ytterstaden (områden med starkt näringsliv och boendeprägel)	s. 31-32
Företagens preferenser för lokalisering	s. 34-35
Vad kan göras bättre enligt företagen? (kontakt med staden, attraktivitet m.m)	s. 37

För dig som arbetar med lokalt utvecklingsarbete

Utvecklingen av anställda och arbetsställen i stadsdelsområdena	s. 16-22
Vakanser i stadsdelsområdena	s. 23
Profilnäringar i stadsdelsområdena	s. 24-26
Vad kan göras bättre enligt företagen? (kontakt med staden, attraktivitet m.m)	s. 37

Vill du veta mer?

För dig som vill veta mer om arbetsmarknaden och företagandet i Stockholms stad finns ytterligare två kunskapsunderlag framtagna:

Rapporten: Nulägesanalys av Stockholms arbetsmarknad 2008–2017

Rapporten är en statistisk analys av utbud och efterfrågan av arbetskraft i Stockholms stadsdelsområden. I rapporten kan du bland annat få fördjupad kunskap om sysselsättningsutveckling, pendlingsmönster, matchningsindikatorer samt en analys av de kulturella och kreativa näringarna.

Faktablad för samtliga stadsdelsområden

Faktablad har tagits fram för samtliga stadsdelsområden. I dessa kan du bland annat få information om utvecklingen över tid för anställda och arbetsställen, stadsdelsområdenas profilnäringar och de snabbast växande branscherna. Dessutom presenteras ett antal statistiska nyckeltal såsom vakansgrad, förvärvsfrekvens, matchningsgrad m.m.

Metod

Denna rapport baseras till största delen på statistik från SCB:s Företagsdatabas. Utifrån den databasen är det möjligt att studera statistik på detaljerad områdesnivå om bland annat anställda, arbetsställen, arbetsplatser, ägandeform och näringsgren för verksamheter belägna i Stockholms stad. För att få en fördjupad kunskap om företagandet i staden har även intervjuer med företag genomförts. Därtill har ett antal kartor tagits fram som belyser företagsstrukturen i ytterstaden.

Företagsdatabasen

Alla resultat i rapporten hämtas från SCB:s register Företagsdatabasen (FDB). Endast aktiva företag inkluderas, vilket innebär att det är momsregistrerat, arbetsgivarregistrerat eller innehar F-skattsedel hos Skatteverket. För att klassificeras som aktivt ska företaget vidare ha en omsättning på minst 300 000 kr per år. Urvalet i denna studie är avgränsat till företag/myndigheter/organisationer som är verksamma i Stockholms stad, vilket innebär att det har minst ett arbetsställe i kommunen. Med arbetsställe avses varje adress, fastighet eller grupp av fastigheter där ett företag/myndighet/organisation bedriver verksamhet.

I vissa delar av rapporten redovisas antal anställda på företagsnivå. I de uppgifter gällande antal anställda som SCB tillhandahåller är de exakta värdena avrundade i sekretessyfte och därmed ungefärliga. Asymptotiskt summerar dock antalet anställda till de korrekta värdena.

Vissa kvalitetsbrister finns i Företagsdatabasen vad gäller arbetsställets geografiska belägenheter, såsom felaktiga områdesklassificeringar och belägenhetsadresser. Ungefär 5–10 procent av samtliga arbetsställen saknar varje år exakt information om belägenhet i Företagsdatabasen, vilket innebär att dessa arbetsställen (och arbetsgivare) inte kan platsbestämmas på en mer detaljerad nivå än att de bedriver verksamhet inom Stockholm stads gränser¹. Sweco har i den utsträckning det är möjligt försökt rätta upp fel i samband med analysarbete. Brister i registret från SCB utgör dock i viss mån en osäkerhetsfaktor, exempelvis när resultat för analyser över tid studeras.

Utöver detta är det värt att notera att ungefär 2500 personer varje år är anställda av Stockholms stad och tillhör kategorin "Rörlig Arbetskraft" i Företagsdatabasen. Dessa personer har endast ett fiktivt arbetsställe knutet till sig, och kan av denna anledning inte platsbestämmas. I resultaten i efterföljande avsnitt ingår dessa personer i gruppen "Uppgift saknas".

För ytterligare detaljer gällande företagsdatabasen hänvisas till SCB (www.scb.se).

Målgrupp och jämförelser över tid

I statistiken i denna rapport är samtliga anställda personer i stadens dagbefolkning oavsett ålder representerade, detta då ingen information om den förvärvsarbetande individen (såsom kön, ålder, etc) finns att tillgå i Företagsdatabasen.

I rapporten används termen 'Arbetsgivare' för att definiera en enhet som utgörs av ett organisationsnummer, d.v.s. företag, myndighet eller annan organisation. En arbetsgivare kan ha flera arbetsställen inom staden eller inom ett stadsdelsområde.

¹ För att kunna säkerställa att ett arbetsställe befinner sig i ett stadsdelsområde, krävs både församlingskod och NYKO-4 kod.

På uppdrag av Stockholms stad administrerar Sweco historiska kvartalsdata från Företagsdatabasen. I denna studie jämförs statistik från Företagsdatabasen över tid.

Koncerner

I Företagsdatabasen finns ingen identitet för företagskoncerner. Det innebär att koncerner som är uppbyggt av flera bolag med olika organisationsnummer representeras av varje bolag och inte koncernen som helhet.

Kartanalyser för ytterstaden

För att belysa företagsstrukturen i ytterstaden har ett antal kartor tagits fram utifrån statistik från företagsdatabasen. Kartorna visar företagsstrukturen på basområdesnivå, det vill säga den lägsta geografiska nivån för statistik i Stockholms stad. För att belysa hur det ser ut i ytterstaden har de tre stadsdelsområdena i innerstaden (Östermalm, Norrmalm, Kungsholmen och Södermalm) uteslutits i analysen. Hägersten-Liljeholmen har uteslutits på grund av kvalitetsbrister i statistikunderlaget. Ett stort antal företag i Hägersten-Liljeholmen saknade koppling till ett basområde, och det gick därför inte att göra analyser för det området på basområdesnivå.

I vissa av kartorna är områden markerade som *hotspots* och *coldspots*. Med hotspots avses de 10 procent högsta basområdena, dvs områden som ligger i topp. Med coldspots avses de 10 procent lägsta basområdena, dvs områden som ligger lägst.

Intervjuer med företag

Som ett komplement till statistiken har en fördjupande intervjustudie med ett antal företag genomförts. Syftet med intervjustudien är att den ska ge kunskap om hur det fungerar att driva företag i staden och vilka insatser staden kan göra för att underlätta företagandet. För att hitta företag att intervjua har stadsdelsförvaltningarna bidragit med förslag på företag. Utöver detta har företagsdatabasen använts för att identifiera tillväxtföretag. Principen med urvalet har varit att identifiera företag som antingen har växt mycket i antal anställda eller företag som är viktiga för stadsdelsområdet av andra orsaker. Utöver detta har även representanten för Kista Business Network intervjuats.

Sammantaget har tio intervjuer genomförts med företag från olika stadsdelsområden. I vissa stadsdelsområden har det varit svårt att få tag på företag som velat ställa upp på intervjuer. Många små och medelstora företag har ont om tid och är därför en svår målgrupp att nå ut till. Eftersom intervjuerna är få till antalet och företagen representerar en stor spridning vad gäller branschtillhörighet, bör svaren endast ses som exempel på hur det är att vara företagare i staden, snarare än en representativ bild för företagandet i stort.

Majoriteten av intervjuerna har genomförts på plats hos företagen och några intervjuer är gjorda över telefon. Intervjufrågorna har varit semi-strukturerade och har bland annat handlat om hur det fungerar att driva företag i stadsdelen – vad fungerar bra och vad skulle kunna bli bättre? Nedan presenteras ett urval av de frågor som ställdes under intervjun:

- Hur fungerar det att driva företaget i stadsdelen?
- Vad är utmaningarna med företagets lokalisering?
- Vad är fördelarna med företagets lokalisering?
- Hur ser era framtidsplaner ut?
- Vad behöver ni från staden (eller andra aktörer) för att kunna växa?
- Hur väl fungerar tillgången till personal? Vilka rekryteringsvägar används?

Företagandet i Stockholms stad

I detta kapitel presenteras statistik om näringslivet för staden som helhet under kvartal 2, 2019. Vidare presenteras utvecklingen mellan åren 2010–2019, men i vissa fall bara fram till 2017 eller 2018, både vad gäller arbetsställen och anställda. Även vissa analyser av branschstruktur och ägarkategorier presenteras.

Många små arbetsställen i staden

Tabell 1 nedan visar antal arbetsställen och anställda totalt i Stockholms stad 2019, uppdelat på storleken på arbetsstället. Totalt sett fanns ungefär 87 000 verksamma arbetsställen registrerade i Stockholms stad. Vid dessa arbetsställen var totalt 705 500 personer anställda², vilket ger ett genomsnitt på 11,6 personer per arbetsställe³. Nästan en tredjedel av samtliga verksamma arbetsställen hade inga anställda. Nästan hälften, 46 procent, av samtliga arbetsställen i staden var i storleksklassen 1–4 anställda. På dessa arbetsställen var sammanlagt 64 000 personer anställda, vilket ger ett genomsnitt på knappt 2 anställda per arbetsställe.

I Stockholm finns 41 arbetsställen med fler än 1 000 anställda vilket endast motsvarar 0,05 % av stadens arbetsställen. I genomsnitt var detta 1 926,6 anställda per arbetsställe. Intressant är också att antalet anställda på de allra största arbetsställena är fler än antalet anställda på de allra minsta arbetsställena tillsammans. Ungefär 80 000 personer (11,2 %) är anställda vid ett arbetsställe med fler än 1 000 anställda jämfört med ungefär 64 000 anställda (9,1 %) på arbetsställen med 1–4 anställda.

Tabell 1 Antal och andel arbetsställen samt genomsnittligt antal anställda fördelat efter storlek på arbetsstället i Stockholms stad, kvartal 2 2019

	Arbetsställen		Anställda		Genomsnittligt antal anställda
	Antal	%	Antal	%	
Storlek på arbetsställe					
0 Anställda	26 539	30,5%	-	-	-
1-4 Anställda	40 143	46,1%	63 925	9,1%	1,6
5-9 Anställda	8 325	9,6%	56 097	8,0%	6,7
10-19 Anställda	5 903	6,8%	79 264	11,2%	13,4
20-49 Anställda	3 843	4,4%	115 295	16,3%	30,0
50-99 Anställda	1 348	1,5%	95 501	13,5%	70,8
100-199 Anställda	619	0,71%	84 553	12,0%	136,6
200-499 Anställda	293	0,34%	88 066	12,5%	300,6
500-999 Anställda	65	0,07%	43 855	6,2%	674,7
1000- Anställda	41	0,05%	78 992	11,2%	1 926,6

² Anställda i alla åldrar.

³ Här exkluderas arbetsställen med 0 anställda. Om dessa arbetsställen inkluderas är genomsnittet 8,1 anställda per arbetsställe.

Totalt	87 119	100,0%	705 548	100,0%	8,1
---------------	---------------	---------------	----------------	---------------	------------

De största arbetsgivarna står för en fjärdedel av jobben

Då antal anställda per organisationsnummer studeras istället för per arbetsställe framträder en mer tydlig bild av att en stor del av stadens anställda är koncentrerade till ett fåtal arbetsgivare, vilket visas i Tabell 2. I genomsnitt arbetar knappt 3 200 personer för var och en av Stockholms 55 största företag. Ungefär 26 500 företag i staden har inga anställda, vilket motsvarar en tredjedel av samtliga företag. De flesta företag har mellan 1–4 anställda, medan endast en procent har fler än 100 anställda. Stockholms stad är den i särklass största arbetsgivaren i staden.

Tabell 2 Antal och andel arbetsgivare samt genomsnittligt antal anställda fördelat efter storlek på arbetsgivare i Stockholms stad, kvartal 2 2019

Storlek på arbetsgivare (företag)	Arbetsgivare		Anställda		Genomsnittligt antal anställda
	Antal	%	Antal	%	
0 Anställda	26 532	32,5%	-	-	-
1-4 Anställda	38 718	47,4%	60 833	8,6%	1,6
5-9 Anställda	6 930	8,5%	46 740	6,6%	6,7
10-19 Anställda	4 512	5,5%	60 540	8,6%	13,4
20-49 Anställda	3 015	3,7%	91 480	13,0%	30,3
50-99 Anställda	1 033	1,3%	72 824	10,3%	70,5
100-199 Anställda	512	0,6%	70 472	10,0%	137,6
200-499 Anställda	275	0,3%	81 158	11,5%	295,1
500-999 Anställda	67	0,1%	45 951	6,5%	685,8
1000- Anställda	55	0,1%	175 550	24,9%	3191,8
Totalt	81 649	100%	705 548	100%	8,6

En femtedel arbetar för en offentlig arbetsgivare

I Tabell 3 nedan visas antal verksamma arbetsställen, arbetsgivare och antal anställda år 2019 fördelat efter ägarkategori. Vad som blir tydligt i denna tabell är hur ägarstrukturen ser ut för de arbetsställen och arbetsgivare som finns i Stockholm. Arbetsgivare som ägs av antingen kommun, stat eller landsting utgör tillsammans knappt 1 procent av samtliga arbetsgivare och 3,5 procent av stadens arbetsställen. Sett till antal anställda är bilden en annan – de offentliga arbetsgivarna står för en femtedel av samtliga arbetstillfällen. De utländska företagen står för ca 20 procent av stadens arbetstillfällen, medan svenska privata företag står för resterande 60 procent.

Gällande de privata bolagen är de till en större del än övriga ägarkategorier små arbetsgivare, t.ex. ekonomiska föreningar, ideella föreningar, bostadsrättsföreningar och fysiska personer. Privata aktiebolag är den ägarkategori som står för de allra flesta arbetstillfällena – ungefär 50 procent av samtliga anställda i Stockholm jobbar på ett privat aktiebolag.

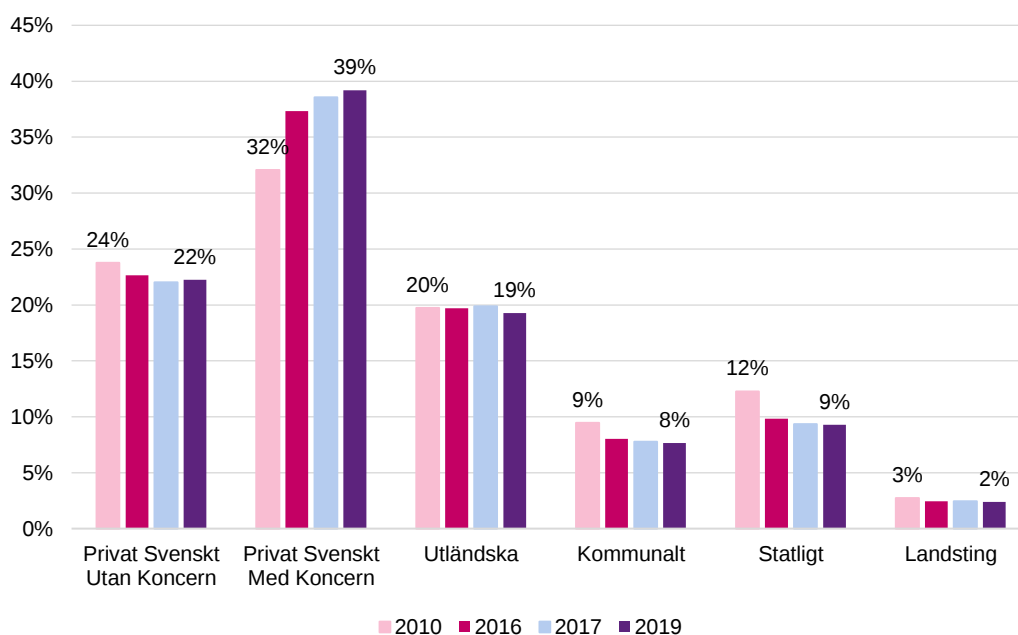
Tabell 3 Antal och andel arbetsställen, arbetsgivare och anställda fördelat efter ägarkategori, kvartal 2 2019

Ägarkategori	Arbetsställen		Arbetsgivare		Anställda	
	Antal	%	Antal	%	Antal	%
Privat Svenskt Utan Koncern	60 750	69,7%	60 456	74,0%	156 949	22,2%
Privat Svenskt Med Koncern	18 372	21,1%	16 469	20,2%	276 508	39,2%
Utländska	5 173	5,9%	4 078	5,0%	135 891	19,3%
Kommunalt	1 795	2,1%	91	0,1%	53 934	7,6%
Statligt	807	0,9%	532	0,7%	65 441	9,3%
Landsting	222	0,3%	23	0,0%	16 825	2,4%
Totalt	87 119	100,0%	81 649	100,0%	705 548	0,0%

Utveckling 2010–2019

Figur 1 visar den procentuella fördelningen av antal anställda totalt i Stockholm det tredje kvartalet 2010, 2016 och 2017 samt kvartal 2 2019 uppdelat på de sex ägarkategorier som finns tillgängliga i Företagsdatabasen. Det framkommer att andelen anställda hos offentliga arbetsgivare har minskat med 5 procentenheter under perioden 2010 till 2019 samt att andelen anställda på privata företag har sett en liknande ökning. Bland de privata företagen är det de svenskägda företagen med koncern som anställer en allt större andel av stadens arbetskraft. De utländska företagen anställer nästan en femtedel av de anställda, vilket varit relativt konstant senaste 10 åren.

Figur 1 Procentuell fördelning av antal anställda i Stockholm efter ägarkategori, år 2010, 2016, 2017 & 2019

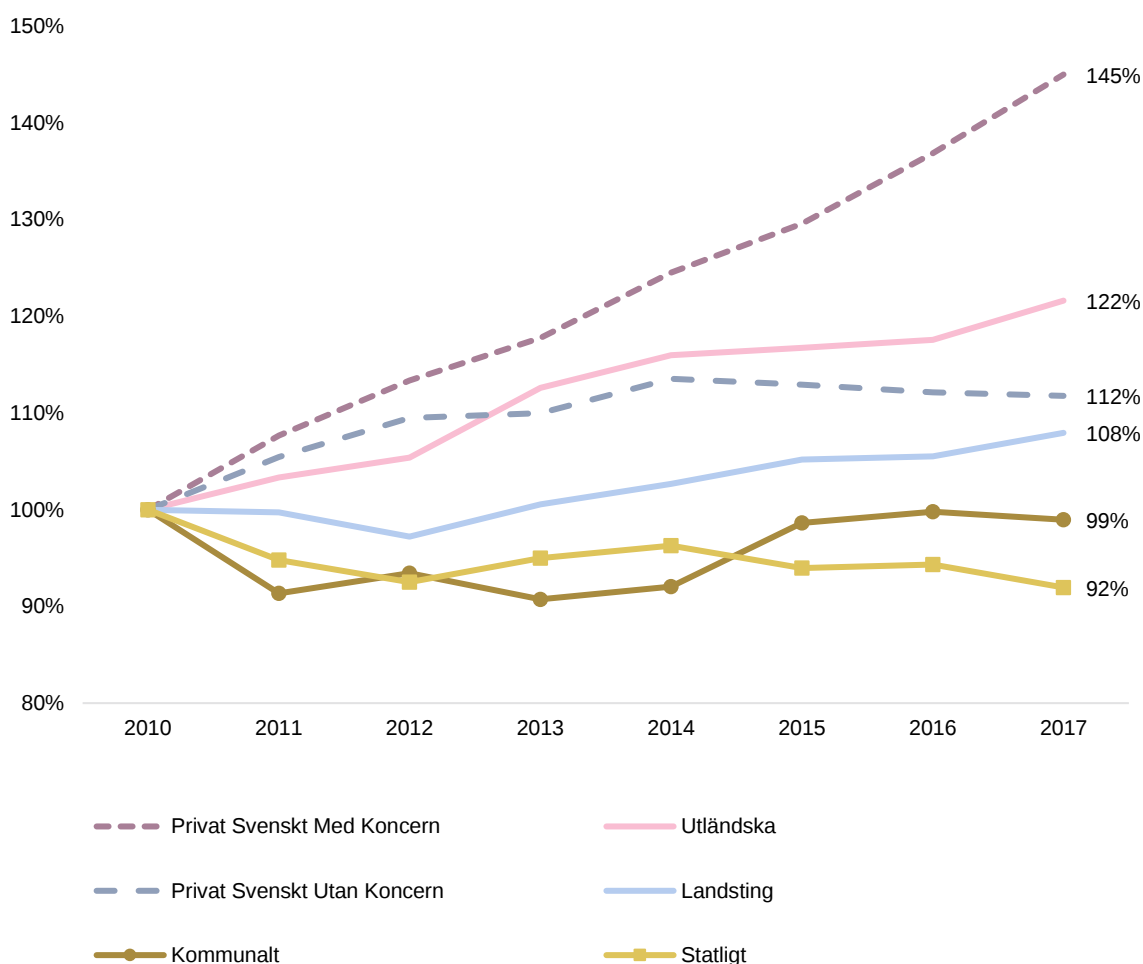

Totalt sett ökade antalet anställda i staden mellan dessa åren från 567 000 anställda år 2010 till 706 000 år 2019; en ökning på 138 000 personer vilket motsvarade 24 procent. Denna ökning beror delvis på en starkt växande befolkning i Stockholmsregionen under dessa år vilket har lett till fler arbetsställen och arbetstillfällen. Under perioden har det även skett en ökning av andelen av befolkningen som förvärvsarbetar⁴.

Sysselsättningstillväxt för ägarkategorierna

I linje med att de svenskägda privata företagen med koncern anställer en allt högre andel av stadens arbetskraft har denna ägarkategori även följt en kraftig tillväxt. I Figur 2 nedan visas att antalet anställda inom de svenskägda bolagen med koncern ökat med 45 procent från referensåret⁵ år 2010 till år 2017. Motsvarande siffra för utländska företag och privata svenska företag utan koncern var 22 respektive 12 procent. Vad gäller offentligt ägda arbetsgivare, var förändringarna över tid mindre – antal anställda inom landstingen ökade med 8 procent, antal kommunalt anställda var ungefär detsamma och antalet statligt anställda minskade med 8 procent.

Figur 2 Procentuell tillväxt av antal anställda per ägarkategori, kvartal 3 2010-2017

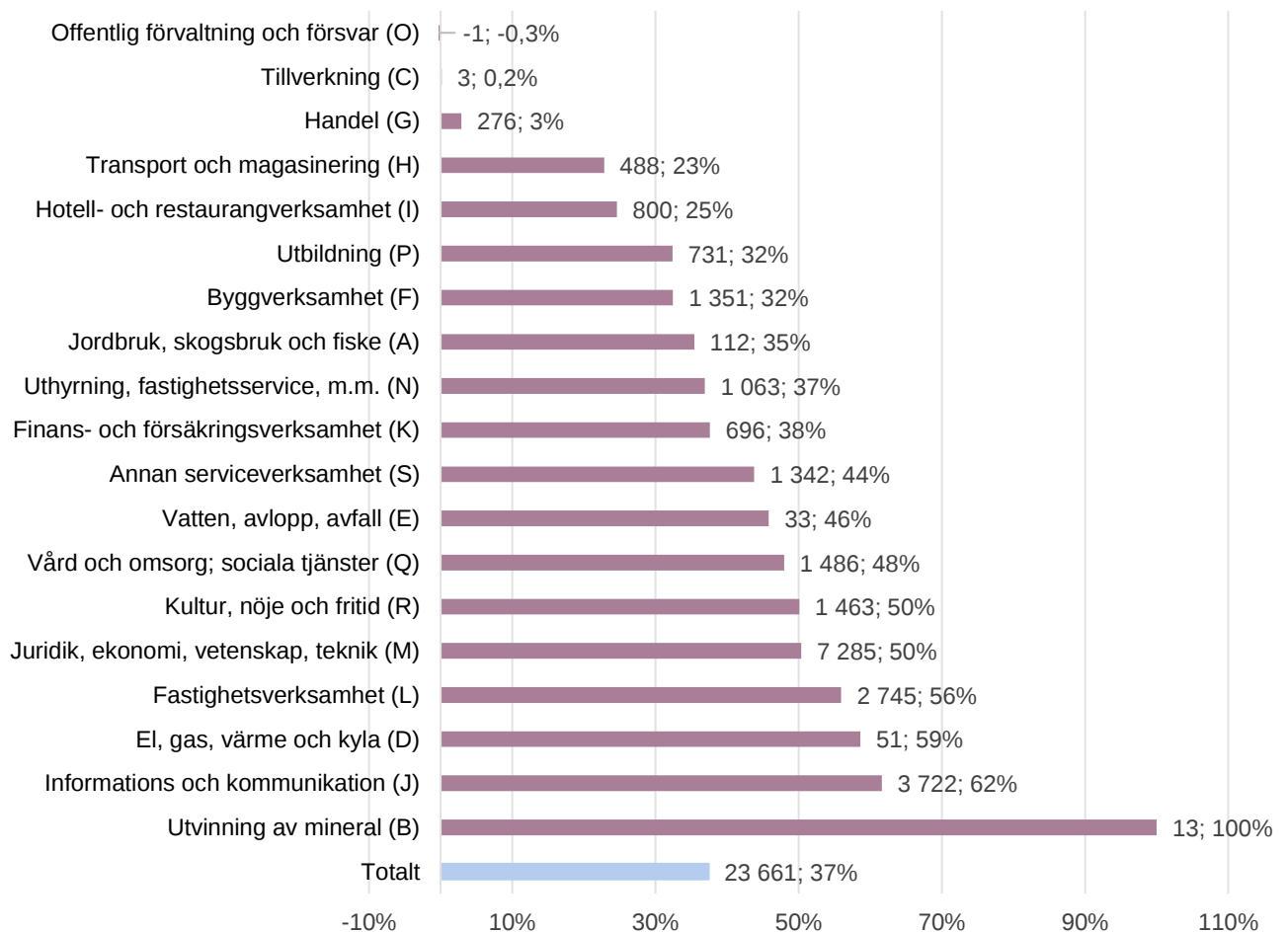
⁴ I Swecos Nulägesanalys av Stockholms arbetsmarknad analyseras sysselsättningstillväxten i Stockholms stad mer utförligt.

⁵ I figuren är 2010 referensår, vilket innebär att tidsserierna utgår från värdet 100 % detta år.

Branschvis utveckling

I Figur 3 nedan visas förändringen av antal arbetsställen totalt i Stockholm mellan åren 2010 och 2019 uppdelat per bransch⁶. Staplarna visar den procentuella förändringen, i etiketten visas även förändringen sett till antalet arbetsställen. Totalt sett har antalet arbetsställen ökat med 37 procent eller strax under 24 000 arbetsställen och ökningen har skett för så gott som samtliga branscher under perioden. Undantaget är branschen "Offentlig förvaltning och försvar samt socialförsäkring" där antalet arbetsställen har minskat med ett arbetsställe över perioden, även om flera arbetsställen försvunnit och tillkommit över tidsserien och antalet anställda inom branchen ökat med 7 % över tidsserien. Stor procentuell ökning i antal arbetsställen har skett i de mycket små branscherna "Utvinning av material" och "Försörjning av el, gas, värme och kyla", ökningarna utgjorde dock endast 13 respektive 51 arbetsställen. Men även i större branscher som "Information och kommunikation", "Fastighetsverksamhet" och "Juridik, ekonomi, vetenskap och teknik" ökade antalet arbetsställen totalt med över 50 %.

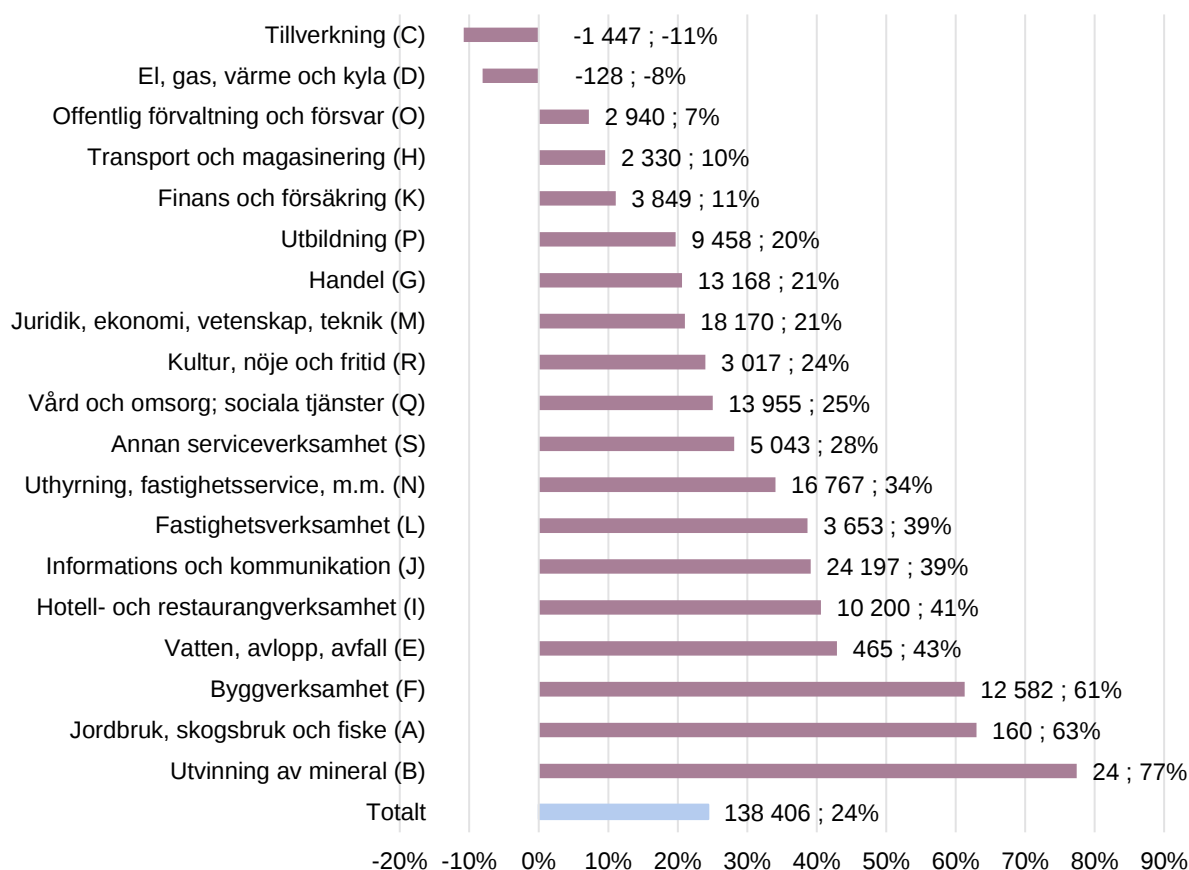
Figur 3 Förändring av arbetsställen (antal och procent) i Stockholm efter bransch, 2010–2019.

⁶ I Figur 3 och Figur 4 presenteras statistik för SNI (svensk näringsgrensindelning) på avdelningsnivå. Totalt finns 22 branscher på avdelningsnivå och anges med en bokstavsbezeichnung. Då branschnamnen i figurerna har förkortats anges även bokstavsbezeichnung. Se www.sni2007.scb.se/ för komplett information om branschindelningar. I båda dessa figurer motsvarar ett värde på 0 procent ett oförändrat antal från 2010 till 2019. Kategorierna 'Utländska ambassader', 'Förvärvsarbete i hushåll' samt 'Bransch saknas' har exkluderats i figurerna.

I Figur 4 visas tillväxten per bransch 2010–2019 sett till antalet anställda. Bortsett från brancherna "Tillverkning" och "El, gas, värme och kyla" har alla brancher ökat antal anställda. Branchen "Information och kommunikation" har haft den kraftigaste tillväxten – det andra kvartalet 2019 var 39 procent fler anställda av arbetsgivare inom denna bransch jämfört med 2010, vilket motsvarade en ökning på knappt 24 000 anställda.

Figur 4 Förändring av anställda (antal och procent) i Stockholm efter bransch, 2010–2019

I Tabell 4 nedan redovisas en översikt för de 10 detaljerade branscherna⁷ med den största tillväxten av antal anställda. Branschen med störst tillväxt under perioden 2010–2019 var "Dataprogrammering, datakonsultverksamhet o.d.", där en förklarande faktor är att Ericsson AB år 2017 med knappt 10 000 anställda har omklassificerats till denna bransch. Branschen har dock följt en stark tillväxt även utan tillkomsten av Ericsson. "Arbetsförmedling, bemanning och andra personalrelaterade tjänster" har haft den näst starkaste tillväxten och ökat med ungefär 10 000 anställda.

Därtill syns effekterna av byggrelaterade verksamheters tillväxt i staden genom branscherna "Arkitekt- och teknisk konsultverksamhet", "Byggande av hus" och "Specialiserad bygg- och anläggningsverksamhet", som samtliga har ökat antalet anställda kraftigt.

⁷ Tvåsiffrig SNI-kod (Huvudgrupp). Totalt finns 90 branscher på denna nivå. Se www.sni2007.scb.se/ för komplett information om alla branschindelningar.

Tabell 4 De 10 detaljerade branscherna med den största tillväxten av antal anställda i Stockholm, 2010–2019

Förändring 2010–2019

	Antal	%
Dataprogrammering, datakonsultverksamhet o.d.	20 665	71%
Arbetsförmedling, bemanning och andra personalrelaterade tjänster	10 002	52%
Arkitekt- och teknisk konsultverksamhet; teknisk provning och analys	9 512	75%
Utbildning	9 458	20%
Restaurang-, catering och barverksamhet	8 593	43%
Detaljhandel utom med motorfordon och motorcyklar	7 060	26%
Byggande av hus	6 969	138%
Specialiserad bygg- och anläggningsverksamhet	5 538	40%
Öppna sociala insatser	5 196	26%
Parti- och provisionshandel utom med motorfordon	5 144	16%

*Ericsson AB har år 2017 omklassificerats från branschen "Tillverkning av datorer, elektronikvaror och optik" till

"Dataprogrammering, datakonsultverksamhet o.d.", vilket berör knappt 10 000 anställda i Stockholm.

Företagandet i stadsdelsområdena

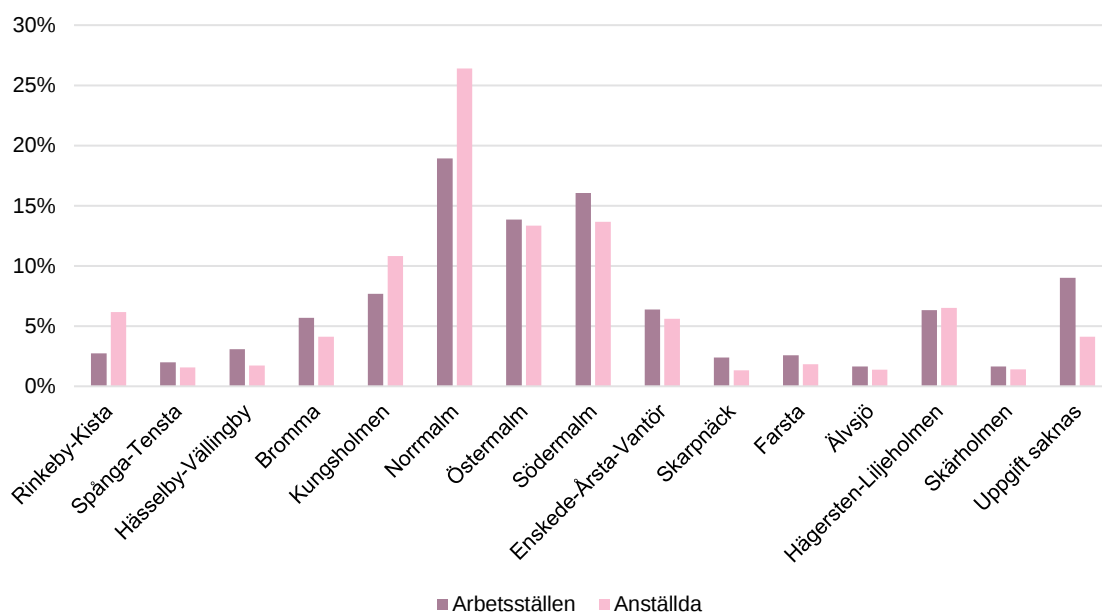
I detta kapitel studeras företagandet för Stockholms stads samtliga stadsdelsområden. Vilka stadsdelsområden har en positiv utveckling och i vilka stadsdelsområden har anställda och arbetsställen minskat? I detta kapitel presenteras även en analys av stadsdelsområdenas profilnäringar, det vill säga näringar som bör vara i fokus för stadsdelsområdenas tillväxtarbete.

Var finns jobben?

I staden finns 87 000 arbetsställen och 706 000 anställda år 2019. Av samtliga anställda arbetade drygt en fjärdedel på ett arbetsställe på Norrmalm vilket var den klart högsta andelen av samtliga områden. På Södermalm och Östermalm arbetar 14, respektive 13 procent, följt av 11 procent på Kungsholmen. I Västerort arbetade flest personer på arbetsställen i Rinkeby-Kista (6 procent) och för Söderort i stadsdelsområdet Hägersten-Liljeholmen (7 procent).

Totalt fanns nästan 60 procent av stadens arbetsställen i ett område i inre staden 2019, vilket kan ses i Figur 5 nedan. Flest arbetsställen utanför tullarna finns i Bromma, Enskede-Årsta-Vantör samt Hägersten-Liljeholmen (6 % vardera). Lokaliseringen för cirka 4 000 arbetsställen och 9 000 anställda kunde inte bestämmas, vilket representeras av gruppen "Uppgift saknas" nedan. Se Tabell i appendix för statistik över antal anställda och arbetsställen till Figur 5.

Figur 5 Procentuell fördelning av antal anställda och arbetsställen efter stadsdelsområde, kvartal 2 2019.

Storleken på arbetsställen varierar kraftigt mellan områden

I Tabell 5 nedan visas en procentuell fördelning av anställda efter total storlek på arbetsstället och stadsdelsområde. Det finns en stor spridning mellan stadsdelsområden vad gäller storleken på arbetsställen. I Rinkeby-Kista jobbar cirka en tredjedel av samtliga anställda på ett arbetsställe med fler än 1 000 anställda och närmare hälften på ett arbetsställe med fler än 200 anställda. Detta kan jämföras med att sju stadsdelsområden inte har ett enda arbetsställe med 1 000 anställda eller fler. Dessa områden ligger i samtliga fall i yttre delarna av staden. I inre staden arbetar mellan 9 och 15 procent av samtliga anställda på de allra största arbetsställena. Kungsholmen utmärker sig på så sätt

att hela 61 procent av de som jobbar där, gör så på ett arbetsställe med fler än 100 personer. I söderort är koncentrationen av stora arbetsställen störst i Hägersten-Liljeholmen följt av Älvsjö.

Den högsta koncentrationen av små arbetsställen finns i Hässelby-Vällingby, Skarpnäck och Skärholmen. Ungefär två tredjedelar av samtliga anställda i dessa områden arbetar på arbetsställen med färre än 50 anställda.

Tabell 5 Procentuell fördelning av antal anställda efter total storlek på arbetsstället och stadsdelsområde

	Antal anställda (klass)									Totalt
	1–4	5–9	10–19	20–49	50–99	100–199	200–499	500–999	1000–	
Område										
Rinkeby-Kista	4%	5%	9%	15%	14%	8%	10%	4%	32%	100%
Spånga-Tensta	13%	11%	17%	18%	23%	8%	10%	0%	0%	100%
Hässelby-Vällingby	20%	13%	20%	21%	14%	12%	0%	0%	0%	100%
Bromma	14%	9%	13%	20%	14%	16%	13%	2%	0%	100%
Kungsholmen	6%	5%	7%	10%	10%	13%	19%	15%	14%	100%
Norrmalm	6%	7%	10%	17%	14%	12%	16%	6%	11%	100%
Östermalm	9%	8%	10%	15%	11%	12%	13%	6%	15%	100%
Södermalm	10%	9%	13%	18%	14%	11%	11%	5%	9%	100%
Enskede-Årsta-Vantör	11%	9%	13%	19%	18%	13%	5%	7%	6%	100%
Skarpnäck	16%	11%	17%	23%	12%	16%	5%	0%	0%	100%
Farsta	14%	12%	15%	15%	16%	11%	7%	10%	0%	100%
Älvsjö	12%	8%	11%	16%	23%	15%	9%	6%	0%	100%
Hägersten-Liljeholmen	9%	7%	11%	17%	14%	14%	9%	2%	17%	100%
Skärholmen	12%	11%	17%	22%	19%	12%	7%	0%	0%	100%
Uppgift saknas	20%	16%	15%	14%	10%	9%	5%	8%	4%	100%
Hela Staden	9%	8%	11%	16%	14%	12%	12%	6%	11%	100%

Antal arbetsställen beror på områdenas förutsättningar

Antalet arbetsställen beror till stor del på stadsdelsområdenas lokala förutsättningar. I inre staden, där de flesta arbetsgivare bedriver sin verksamhet, finns också flest arbetsställen. Östermalm, Södermalm och Kungsholmen har i större utsträckning än Norrmalm mindre arbetsställen – nästan 80 procent av samtliga arbetsställen i dessa tre stadsdelsområden har som högst 4 anställda.

Större stadsdelsområden och områden i direkt närhet till inre staden såsom Enskede-Årsta-Vantör, Bromma och Hägersten-Liljeholmen har även dessa ett stort antal arbetsställen inom områdets gränser. I stadsdelsområden med många grönområden eller gles boendestruktur såsom Älvsjö, Skarpnäck och Hässelby-Vällingby finns som följd färre arbetsställen. Vad som är intressant att notera är att Rinkeby-Kista har jämförelsevis få arbetsställen till antalet, men är desto större vad gäller antal anställda.

Tabell 6 Antal arbetsställen efter storlek på arbetsstället och stadsdelsområde.

	Antal anställda (klass)										Totalt
	0	1-4	5-9	10-19	20-49	50-99	100-199	200-499	500-999	1000-	
Område											
Rinkeby-Kista	480	980	297	281	214	84	26	14	3	5	2 384
Spånga-Tensta	4 249	6 640	1 321	911	567	185	79	35	8	3	13 998
Hässelby-Vällingby	777	1 381	223	177	85	25	10	0	0	0	2 678
Bromma	1 483	2 529	378	273	195	54	34	12	1	0	4 959
Kungsholmen	1 980	3 236	553	417	261	107	69	48	16	6	6 693
Norrmalm	4 469	6 911	1 941	1 441	1 075	366	164	100	19	11	16 497
Östermalm	403	644	165	126	72	25	9	2	0	0	1 446
Södermalm	3 075	3 561	692	326	130	42	19	5	3	1	7 854
Enskede-Årsta-Vantör	1 705	2 562	519	367	251	100	38	8	4	2	5 556
Skarpnäck	766	947	147	121	73	16	11	1	0	0	2 082
Farsta	684	1 075	222	146	63	29	11	3	2	0	2 235
Älvsjö	3 826	5 609	1 119	736	470	156	85	42	7	7	12 057
Hägersten-Liljeholmen	1 757	2 495	462	371	267	92	47	15	1	6	5 513
Skärholmen	468	843	171	134	66	36	7	4	0	0	1 729
Uppgift saknas	417	730	115	76	54	31	10	4	1	0	1 438
Hela Staden	26 539	40 143	8 325	5 903	3 843	1 348	619	293	65	41	87 119

Var sker tillväxten?

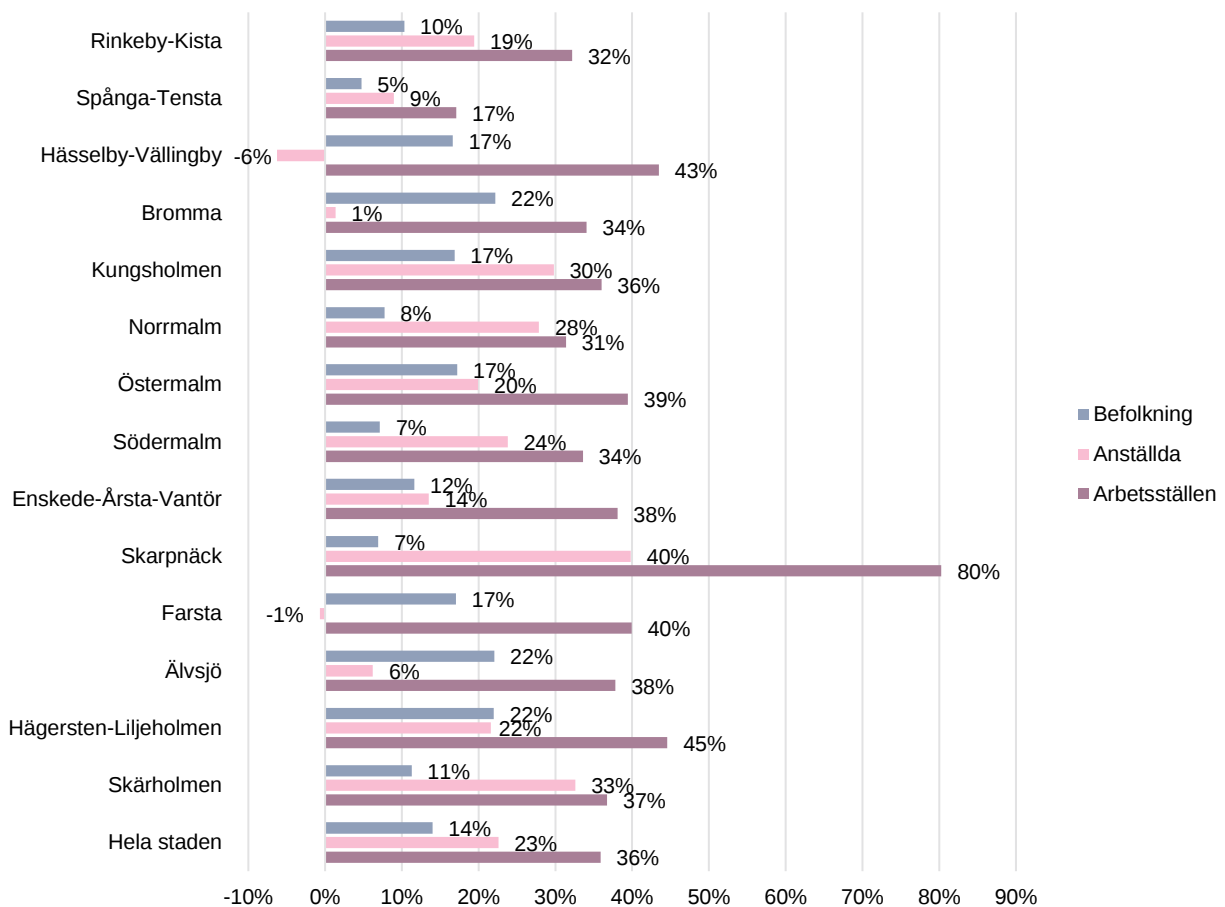
Tillväxt går att mäta på flera olika sätt och i figur 6 har vi valt att presentera tre mått på tillväxt bredvid varandra, nämligen förändringen i antal arbetsställen, anställda och befolkning i respektive stadsdel. För att kunna jämföra siffrorna är åren 2010-2018 valda.

Totalt har antalet arbetsställen i staden ökat med 36 procent perioden 2010-2018. För de flesta stadsdelsområdena har tillväxten varit över 30 procent, Skarpnäck sticker ut med en mycket hög tillväxt gällande antal arbetsställen, visserligen från lägre nivåer strax över 1000 arbetsställen till cirka 2000 st. Tydligast är dock att Spånga-Tensta släpar efter övriga stadsdelar med en tillväxt på endast 17 procent.

Vad gäller tillväxten i antal anställda vid arbetsställena i stadsdelsområdena framträder en något annorlunda bild, vilket visar betydelsen av stora arbetsgivare. Hässelby-Vällingby har haft en negativ tillväxt på sex procent år 2010-2018, motsvarande knappt tusen färre anställda och kan förklaras av Vattenfalls flytt från Råcksta till Solna.

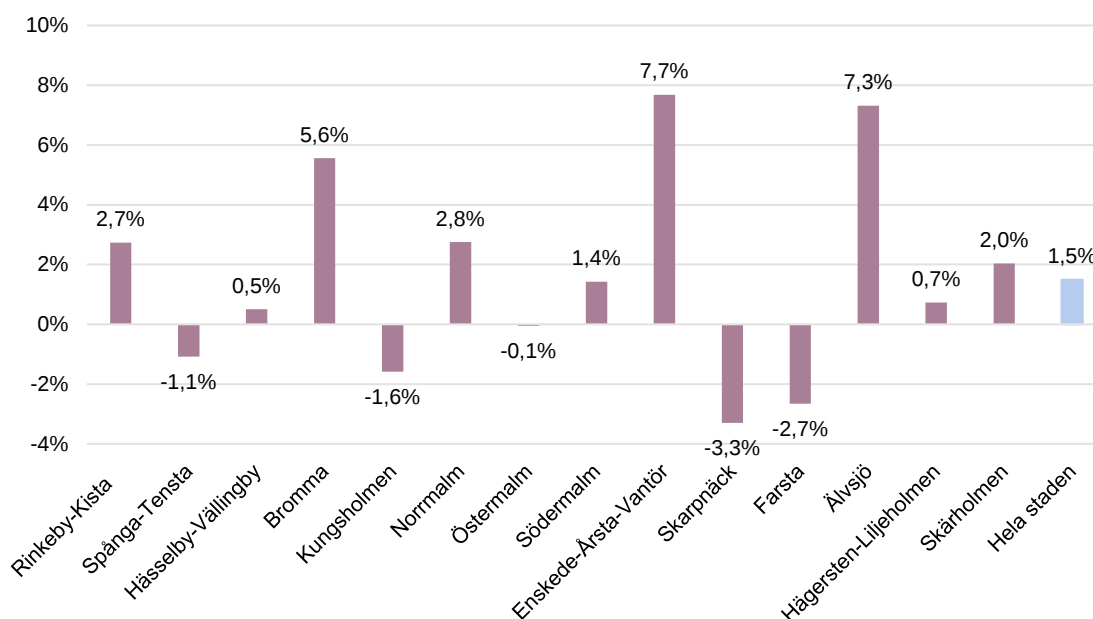
Som jämförelse visas även befolkningstillväxten per stadsdel som ökar i hela staden, men inte lika snabbt som antal arbetsställen eller anställda. Denna analys visar inte de absoluta siffrorna kring tillväxten, vilket gör att slutsatser måste tas med viss försiktighet. Dock pekar trenden mot att näringslivets tillväxt sker med hjälp av inpendling till staden. Detta innebär bland annat att ekonomiska mått såsom bruttoregionalprodukt per capita har möjligheten att öka snabbare, men ökningen av skattebasen uteblir då inpendlare betalar skatt i annan kommun.

Figur 6 Procentuellt tillväxt i arbetsställen, anställda & befolkning 2010–2018 i Stockholms stadsdelsområden

Det senaste året har jobben framförallt ökat i den inre staden, men tittar vi närmare på utvecklingen mellan kv 3 2018 och kv 2 2019 skönjer vi eventuellt början på en förändring. Antalet anställda har minskat på Kungsholmen, Östermalm ligger still och ökningen på Norr- och Södermalm är blygsam. Istället är det Bromma, Enskede-Årsta-Vantör och Älvsjö som ökar mest. Övriga stadsdelsområden i ytterstaden har haft en relativt svag utveckling och en minskning av antal anställda i Spånga-Tensta, Skarpnäck och Farsta. Dock ökar staden antalet anställda som helhet.

Figur 7 Procentuell tillväxt antal anställda 2018–2019 i Stockholms stadsdelsområden

Arbetsgivarkoncentration och arbetsgivarstorlek

Arbetsställets fördelning över staden är på många sätt beroende av stadsdelsområdenas lokala förutsättningar. De stadsdelsområden som ligger centralt har ett stort antal arbetsställen medan ytterstaden i regel har färre arbetsställen. En mer nyanserad bild av hur stor koncentrationen av arbetsgivare är i stadsdelsområdena ges i Tabell 7 nedan. Koncentrationen av arbetsgivare, definierad som antal arbetsgivare per 100 invånare⁸, är högst i stadsdelsområdena i inre staden. I yttre staden har Bromma, Hägersten-Liljeholmen och Enskede-Årsta-Vantör de högsta koncentrationerna av arbetsgivare.

Sett till den genomsnittliga storleken för de arbetsgivare som har arbetsställen inom respektive område, är spridningen mer jämn över stadsdelsområden. Högst är den genomsnittliga storleken för arbetsgivare i Rinkeby-Kista (18,2 anställda per arbetsgivare), vilket visar att detta område har en jämförelsevis hög andel riktigt stora arbetsgivare. Kungsholmen och Normalm har i snitt fler än 10 anställda per företag. Även Hägersten-Liljeholmen ligger högt i detta avseende.

⁸ Befolkningen i september 2018 i alla åldrar.

Tabell 7 Arbetsgivarkoncentration och arbetsgivarstorlek i Stockholms stadsdelsområden

Område	Arbetsgivare per 100 invånare år 2018	Anställda/ arbetsgivare kv 2, 2019
Rinkeby-Kista	4,6	18,2
Spånga-Tensta	4,3	6,4
Hässelby-Vällingby	3,5	4,5
Bromma	6,1	5,9
Kungsholmen	9,4	11,4
Norrmalm	22,7	11,3
Östermalm	15,7	7,8
Södermalm	10,8	6,9
Enskede-Årsta-Vantör	5,4	7,1
Skarpnäck	4,4	4,5
Farsta	3,8	5,8
Älvsjö	4,7	6,8
Hägersten-Liljeholmen	6,0	8,3
Skärholmen	3,8	6,9
Hela staden	9,0	8,1

Branschbredd

Branschbredd är ett sätt att mäta spridningen i det lokala näringslivet. Detta mått beräknas som antalet branscher på den mest detaljerade kodnivån som det finns sysselsatta inom, dividerat med antalet möjliga branscher. I teorin kan samtliga branscher (832 stycken enligt SCB) finnas i ett område, men en tydlig begränsning finns av vad som är praktiskt möjligt då företagandet i ett område till stor del är beroende av områdets demografiska och geografiska förutsättningar. Att i centrala Stockholm bedriva jordbruksverksamhet är svårt på samma sätt som det är utmanande att erbjuda finansiella tjänster i områden där få personer bor.

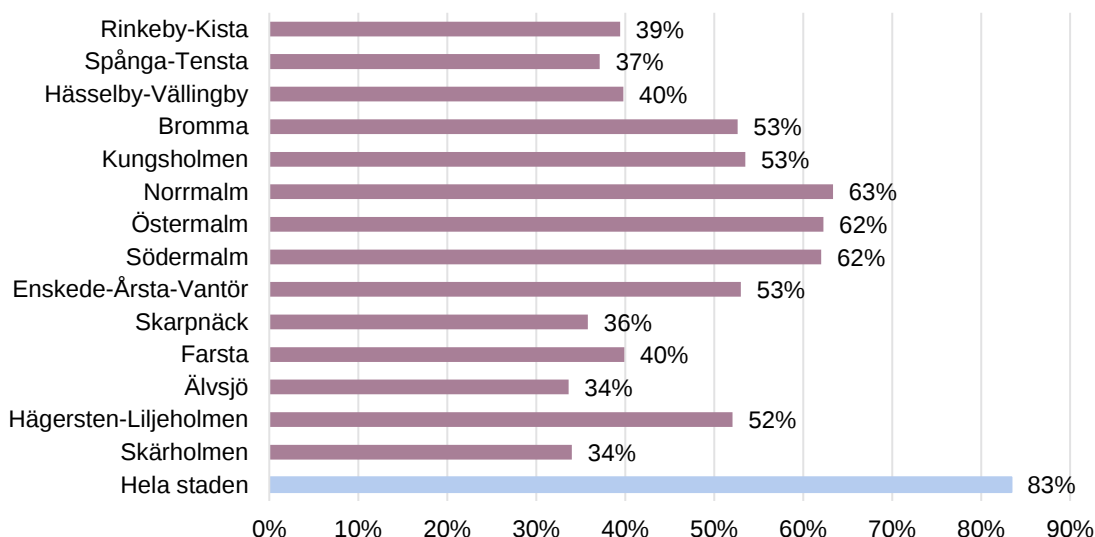
Branschbredden på en arbetsmarknad har betydelse för dess attraktivitet samt gör näringslivet mindre sårbart för förändringar i konjunkturen. Totalt har Stockholms stad den största branschbredden i landet på drygt 80 procent, följt av Göteborg och Malmö. Detta är i sig inte helt förvånande då Stockholm är den kommun med störst förvärvsarbetande befolkning i landet.

Av Figur 9 framgår att branschbredden är störst i inre staden, följt av Hägersten-Liljeholmen, Enskede-Årsta-Vantör och Bromma. Generellt är branschbredden något högre i Västerort än i Söderort men det ska poängteras att Skärholmen, som har den lägsta branschbredden i Stockholm, ensamt har en mer diversifierad arbetsmarknad än 190 av Sveriges 290 kommuner⁹.

⁹ Sveriges Nya Geografi (2016) *Fler människor ger mer branscher*

Sett till hela staden har branschbredden ökat något över tid, från 82 procent år 2010 till 84 procent år 2017. Ökningen sedan år 2010 har skett i de flesta stadsdelsområden, Spånga-Tensta är det enda stadsdelsområde där branschbredden har minskat från år 2010 till år 2017.

Figur 8 Branschbredd för Stockholm totalt och per stadsdelsområde, kvartal 2 2019

Tabell 8 Branschbredd över tid kvartal 2 2019, 2018, kvartal 3 2010

Branschbredd			
Område	2019	2018	2010
Rinkeby-Kista	39%	39%	37%
Spånga-Tensta	37%	37%	40%
Hässelby-Vällingby	40%	40%	39%
Bromma	53%	52%	50%
Kungsholmen	53%	54%	53%
Norrmalm	63%	61%	62%
Östermalm	62%	63%	60%
Södermalm	62%	63%	60%
Enskede-Årsta-Vantör	53%	53%	50%
Skarpnäck	36%	36%	33%
Farsta	40%	40%	37%
Älvsjö	34%	34%	31%
Hägersten-Liljeholmen	52%	53%	51%
Skärholmen	34%	33%	30%
Hela staden	83%	83%	82%

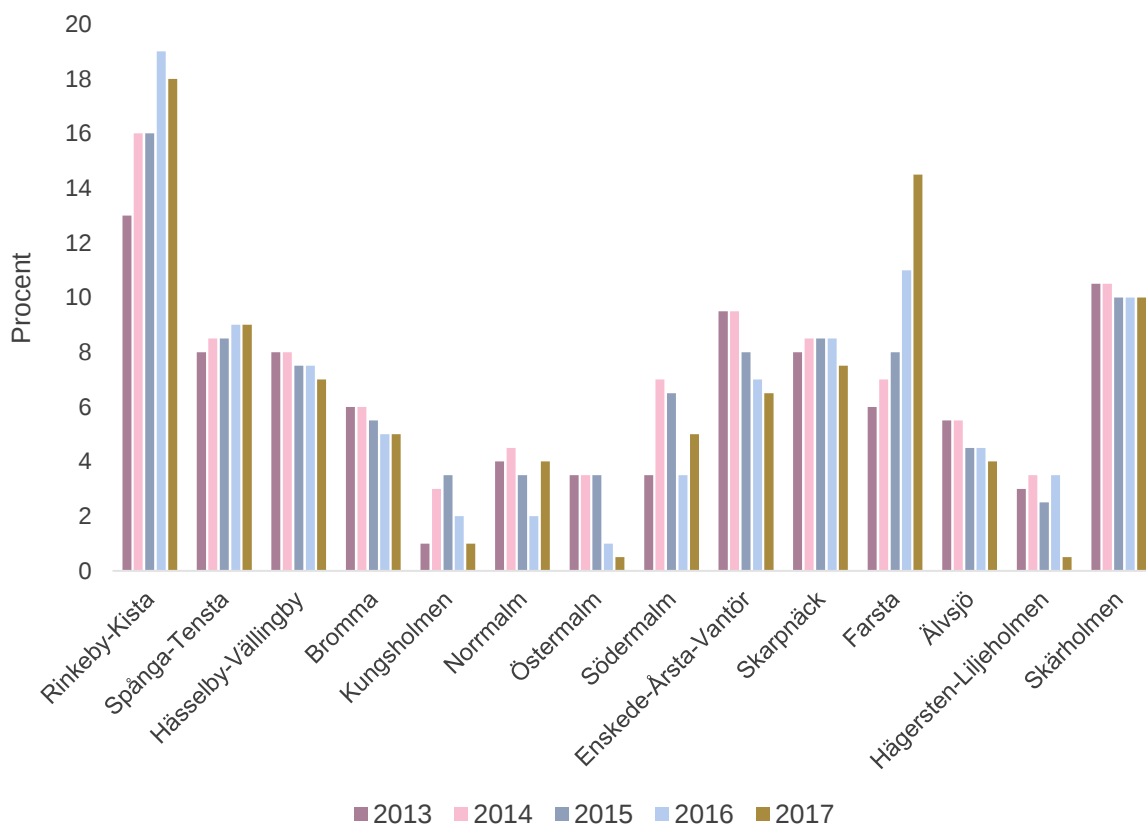
Vakansgrad

Enligt fastighetsrådgivarna JLL:s rapport *Nordic City Report 2017* har Stockholm en stark fastighetsmarknad med hög efterfrågan på kontor i centrala lägen. Förra året hade staden en vakansgrad som var den lägsta siffran sedan år 2001. Enligt JLL planeras ca 18 000 kvadratmeter kontorsyta att byggas under 2018-2019 i Stockholms centrala innerstad. Detta kan jämföras med Solna och Sundbyberg som tillsammans färdigställer mer än 160 000 kvadratmeter under perioden 2018-2019. Hyran i Solna och Sundbyberg bedöms ligga på liknande nivå som Stockholms närförorter, jämfört fastigheter med liknande standard.

Hur vakansgraden skiljer sig åt mellan stadsdelsområdena framgår av figur 10 nedan. Innerstaden har mycket låga vakansgrader jämfört med övriga staden. Både Kungsholmen och Östermalm ligger nära noll procent. Rinkeby-Kista, Farsta och Skärholmen är de stadsdelsområden har högst vakansgrad, samtliga ligger över 10 procent. Att vakansgraden ökat i Farsta, framförallt det senaste året, beror troligtvis på Telias flytt till Arenastaden i Solna. Skärholmen är ett av de områden där vakansgraden varit relativt oförändrad över åren, omkring 10 procent.

I flera stadsdelsområden har vakansgraden sjunkit sedan 2013. Hägersten-Liljeholmen utmärker sig framförallt, där är vakansgraden idag 0,5 procent. Även i Enskede-Årsta-Vantör har vakansgraden sjunkit markant, från 9,5 procent till 6,5 procent.

Figur 9: Vakansgrader¹⁰ i stadsdelsområdena 2013 - 2017. Källa Newsec

¹⁰ Mätningen för Hägersten-Liljeholmen avser Marievik, mätningen för Rinkeby-Kista avser framförallt kontorsområdet Kista, mätningen för Farsta avser Larsboda. I de övriga delarna av dessa områden finns det för få kontor och lager för att få fram en rimlig siffra.

Stadsdelsområdenas profilnäringar

I detta avsnitt fördjupas analysen om stadens branschstruktur genom att analysera stadsdelsområdenas specialiseringskvot och tillväxtkvot. Med hjälp av en sådan analys går det att identifiera stadsdelsområdenas nisch i förhållande till staden som helhet, det vill säga vilka näringar som stadsdelsområdena är specialiserade inom och som bör vara i fokus för stadsdelsförvaltningarnas tillväxtarbete.

Fördelar och nackdelar med specialisering

Huruvida en stad ska satsa på ett diversifierat näringsliv eller stärka sin specialisering inom ett visst kunskapsområde/bransch, är en strategisk fråga som ofta diskuteras på kommunal och regional nivå. Ett diversifierat näringsliv innebär en bredare arbetsmarknad för den arbetskraft som bor i eller i närheten av staden, vilket också är en viktig attraktivitetsfaktor för att folk ska vilja bosätta sig i området. En större diversifiering ökar därför förutsättningarna för en välutbildad och specialiserad arbetskraft. Specialisering kan innebära att en tätort eller en region har företag som är världsledande inom ett eller flera branschområden. En tydlig näringsmässig specialisering kan vara en konkurrensfördel för en kommun och medföra vissa fördelar. Förekomsten av stora och medelstora företag har i regel en positiv påverkan på medelinkomsten, vilket i sin tur leder till ökad köpkraft. Små städer och tätorter som är specialiserade inom en bransch (vanligtvis en tillverkningsindustri) är dock mer sårbara. En stor stad med ett mer diversifierat näringsliv har bättre förutsättningar att parera en nedgång eller företagsnedläggning i en bransch genom tillväxt i andra branscher, eftersom både konjunkturkänsligheten och konjunkturmönstret varierar mellan branscher.

Den forskning som finns på området pekar på att strategierna måste utgå från stadens lokala förutsättningar och storlek. Å ena sidan tycks diversitet vara mer betydelsefullt än specialisering för städernas tillväxt, framförallt för stora städer i utvecklade regioner och för kunskapsintensiva branscher. Specialiseringen tycks vara viktigare i mindre städer med större tyngd av enklare tillverkningsindustrier. Å andra sidan handlar frågan om diversitet och specialisering till stor del om geografisk upplösning. Extremt specialiserade stadsdelar kan ibland vara del av en stad som i dess helhet karakteriseras av en påtaglig mångfald.¹¹ Arzaghi och Henderson (2008) har exempelvis i en studie om reklambranschen på Manhattan påvisat att det finns viktiga och extremt lokala effekter av specialisering för de lokala aktörerna. Samtidigt som det är uppenbart att visst lärande sker mellan branscher och stadsdelar.¹² Detta implicerar att det både finns ett behov av en mångfald av företag och branscher, samtidigt som vissa branscher gynnas av att finnas nära varandra. Desrochers (2001) sammanfattar detta med att konstatera att den mest effektiva staden torde vara en "diversifierad stad som utgörs av många specialiserade kluster, vilket också är vad de historiskt viktigaste städerna har varit".¹³ I Sverige har det även gjorts empiriska studier som kommer fram till liknande slutsatser, dvs att det finns en tydlig positiv effekt av diversitet i branscher på stads-regionnivå, samtidigt som det finns tydliga specialiseringseffekter på kvarters- och stadsdelsnivå.¹⁴

Specialiseringskvot och tillväxtkvot

Specialiseringskvoten beräknas genom att ta fram hur andelen anställda fördelar sig mellan de olika branscherna. Denna andel jämförs sedan mellan respektive stadsdelsområde och staden som helhet. En specialiseringskvot större än 1 innebär att stadsdelsområdet har en högre andel av sina anställda

¹¹ Andersson och Larsson (2018) Att lära av staden, ekonomi och fysisk planering i urbaniseringens tidevarv, regionalpolitiskt forum rapport nr 3

¹² Arzaghi och Henderson (2008) i Andersson och Larsson (2018) Att lära av staden

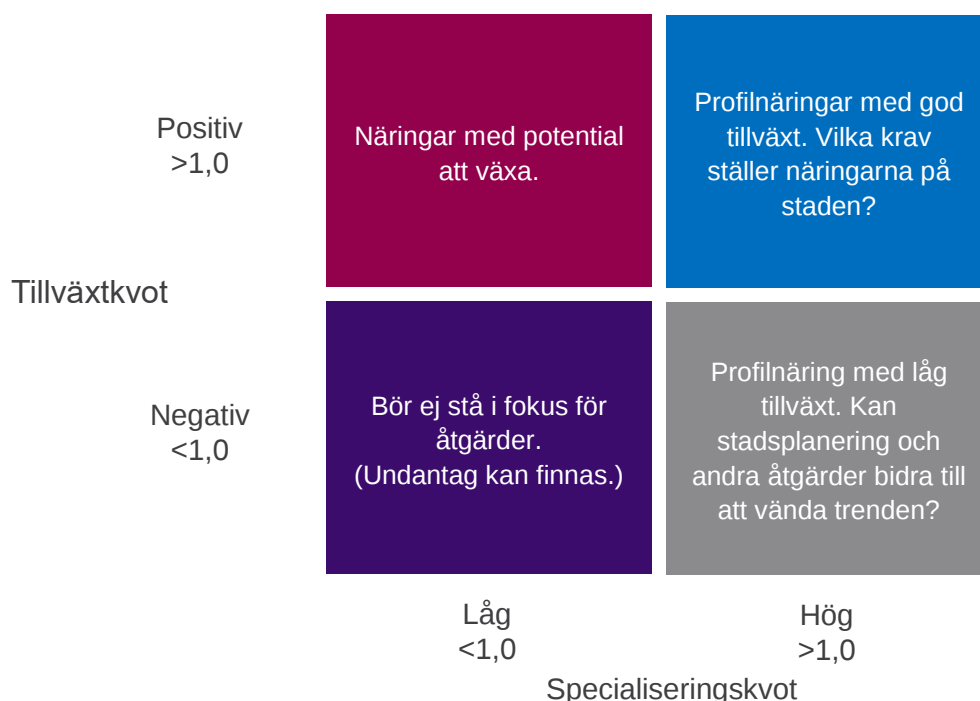
¹³ Desrochers (2001) i Andersson och Larsson (2018) Att lära av staden

¹⁴ Andersson och Larsson (2018) Att lära av staden, ekonomi och fysisk planering i urbaniseringens tidevarv, regionalpolitiskt forum rapport nr 3

inom en specifik bransch än staden som helhet, en kvot mindre än 1 innebär en lägre andel än staden som helhet.

Tillväxtkvoten baseras på den branschvisa procentuella tillväxten i antal anställda år 2013–2019 för respektive stadsdelsområde i jämförelse med hela stadens tillväxt för motsvarande branscher. I vissa fall är antalet anställda i branscherna per stadsdelsområde litet vilket bidrar till stora siffror avseende tillväxt. Därför har redovisningen av tillväxtkvoten förenklats till att visa om tillväxten är högre eller lägre än i staden som helhet, eller om den är negativ.¹⁵

Figur 10 Relation mellan tillväxtkvot och specialisering

Analyserna av specialiseringskvoten för Stockholms stad visar att stadsdelsområdena i ytterstaden i många fall har en hög specialisering inom näringsarna 'Tillverkning', 'Försörjning av el, gas värme, kyla', 'Vattenförsörjning', 'Byggverksamhet', 'Handel o. reparation av motorfordon', 'Transport och magasinering', 'Vård och omsorg; sociala insatser' samt 'Utbildning'. I innerstaden är specialiseringskvoten hög för främst 'Finans- och försäkringsverksamhet' (Norrmalm), 'Juridik, ekonomi, vetenskap och teknik', 'Offentlig förvaltning'.

Ett mönster som framträder är att förhållandevis högkvalificerade branscher som 'Informations- och kommunikationsverksamhet', 'Finans- och försäkringsverksamhet', 'Fastighetsverksamhet' och 'Juridik, ekonomi, vetenskap och teknik' främst växer i stadsdelsområdena Norrmalm, Östermalm och Rinkeby-Kista. Det tyder på en fortsatt tendens till branschkluster av högkvalificerade näringar.

Ett annat mönster är att 'Handel och reparation av motorfordon' har vuxit snabbare i innerstaden och Älvsjö. I Hässelby-Vällingby, Enskede-Årsta-Vantör, Farsta och Skärholmen har tillväxten sedan år 2010 varit negativ inom denna näring, i Spånga-Tensta, Bromma, Skarpnäck och Hägersten-Liljeholmen har tillväxten varit lägre än i staden som helhet.

¹⁵ Se de fullständiga matriserna för specialiseringskvot och tillväxtkvot i Appendix

Profilnäringar som växer

Genom att analysera kombinationen av näringar med hög specialisering och tillväxt kan strategiskt viktiga tillväxtnäringar identifieras för stadsdelsområdena. Rinkeby-Kista utmärker sig med tillväxt och specialisering inom 'Informations- och kommunikationsverksamhet'. Bland innerstadens stadsdelsområden skiljer sig Kungsholmen något från de övriga med specialisering och tillväxt inom bland annat 'Tillverkning', 'Byggverksamhet' och 'Transport och magasinering', näringar som i övrigt uppvisar tillväxt och specialisering i ytterstaden.

Flest antal näringar med specialisering och tillväxt över stadens genomsnitt, sex stycken, återfinns i Kungsholmen och Enskede-Årsta-Vantör; fyra på Östermalm och Norrmalm; tre i Hässelby-Vällingby, Bromma och Skärholmen. Minst antal, en, respektive inga näringar med specialiseringar finns i Rinkeby-Kista, Farsta, respektive Spånga-Tensta.

Tabell 9 Profilnäringar i stadsdelsområdena.¹⁶

Bransch (SNI avd.nivå)	Rink.- Kista	Spå.- Tensta	Häss.- Väll.	Bro- mma	K- holmen	N- malm	Ö- malm	S- malm	EÄV	Skarp- näck	Farsta	Älvsjö	Häg.- Liljeh.	Skär- holmen	Antal Ja
Tillverkning (C)			Ja		Ja					Ja	Ja			Ja	5
Försörjning av el, gas, värme och kyla (D)															0
Vattenförsörjning; avlopp, avfall, och sanering (E)				Ja					Ja						2
Byggverksamhet (F)					Ja				Ja					Ja	3
Handel; reparation av motorfordon (G)				Ja								Ja			2
Transport och magasinering (H)			Ja		Ja							Ja	Ja		4
Hotell- och restaurangverksamhet (I)												Ja			1
Informations- och kommunikation (J)	Ja					Ja									2
Finans- och försäkringsverksamhet (K)						Ja	Ja								2
Fastighetsverksamhet (L)							Ja		Ja						2
Juridik, ekonomi, vetenskap och teknik (M)					Ja	Ja	Ja	Ja							4
Uthyrning, fastighetsservice, resetjänster, stödtjänster (N)				Ja		Ja			Ja					Ja	4
Offentlig förvaltning, försvar; obligatorisk socialförsäkring (O)					Ja		Ja								2
Utbildning (P)									Ja				Ja		2
Vård och omsorg; sociala tjänster (Q)									Ja	Ja		Ja			3
Kultur, nöje och fritid (R)			Ja												1
Annan serviceverksamhet (S)					Ja			Ja							2
Antal Ja	1	0	3	3	6	4	4	2	6	2	1	4	2	3	

¹⁶ Branscherna som benämns med ett "ja" har både en specialiseringskvot större än 1, samt en tillväxtkvot större än 1. Detta innebär större andel av samtliga anställda i branschen än staden som helhet och samtidigt högre tillväxt sedan år 2013 än staden som helhet

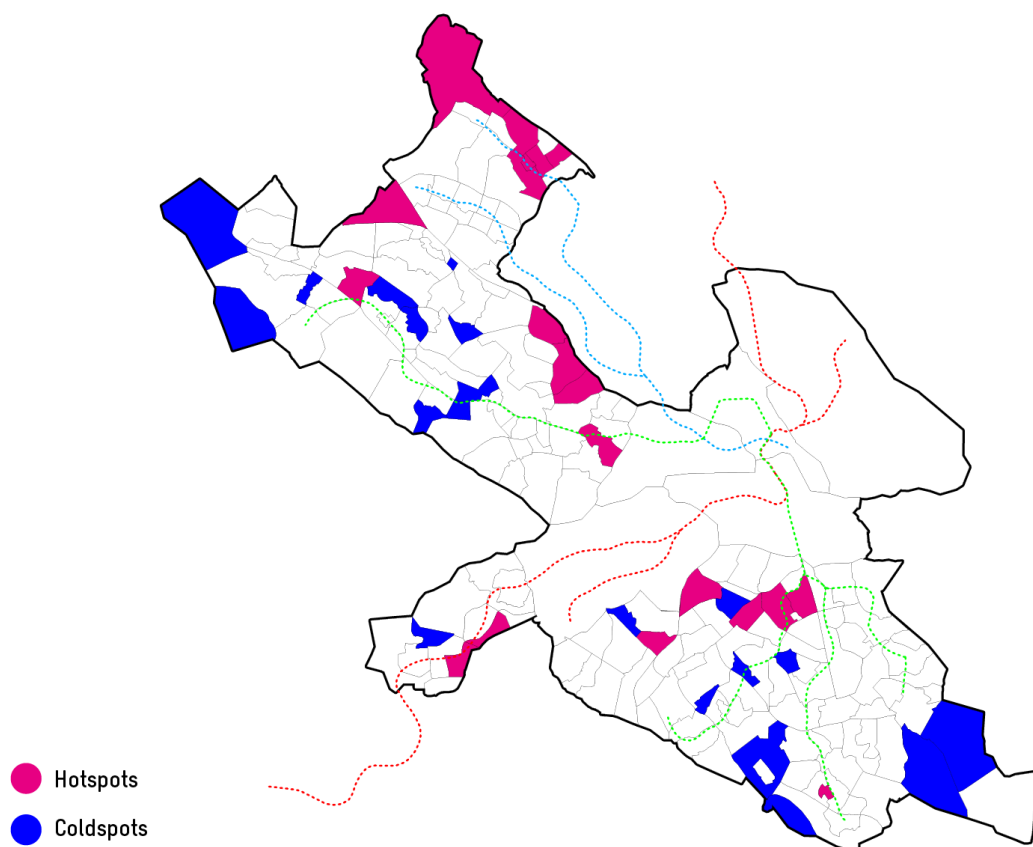
Ytterstadens företagsstruktur

För att få kunskap om näringslivet i ytterstaden presenteras i detta kapitel ett antal kartor med fokus på företagsstrukturen. Syftet är att identifiera lokala områden som har stor betydelse för jobben (så kallade *hotspots*) och områden som har ett mer begränsat näringsliv (så kallade *coldspots*). Även resonemang om blandstaden förs i detta kapitel, det vill säga huruvida det finns områden i ytterstaden som både har många hushåll och ett strakt näringsliv.

Var finns jobben?

Kartan nedan visar områden i ytterstaden som har många anställda (rosa fält) och områden som har få anställda (blå fält). Sett till antalet anställda är det flera etablerade företagsområden som utmärker sig i ytterstaden. I Västerort är det framförallt Kista som utmärker sig som ett utpräglat företagsområde. I Bromma utmärker sig Alvik och Ulvsunda /Mariehäll som två tydliga hotspots för jobben. Även i Söderort är det flera etablerade företagsområden som kan betraktas som hotspots, däribland Sättra i Skärholmen och Slakhusområdet.

Karta 1: Hotspots och coldspots för antal anställda (samtliga branscher) år 2017

Av kartan ovan framkommer att flera renodlade verksamhetsområden har många anställda. I Västerort är Lunda, Akalla och Vinsta tydliga hotspots och i söderort utmärker sig exempelvis Västberga och Årsta Partihallar. Även flera handelsnoder i ytterstaden har många anställda. I Söderort är exempelvis

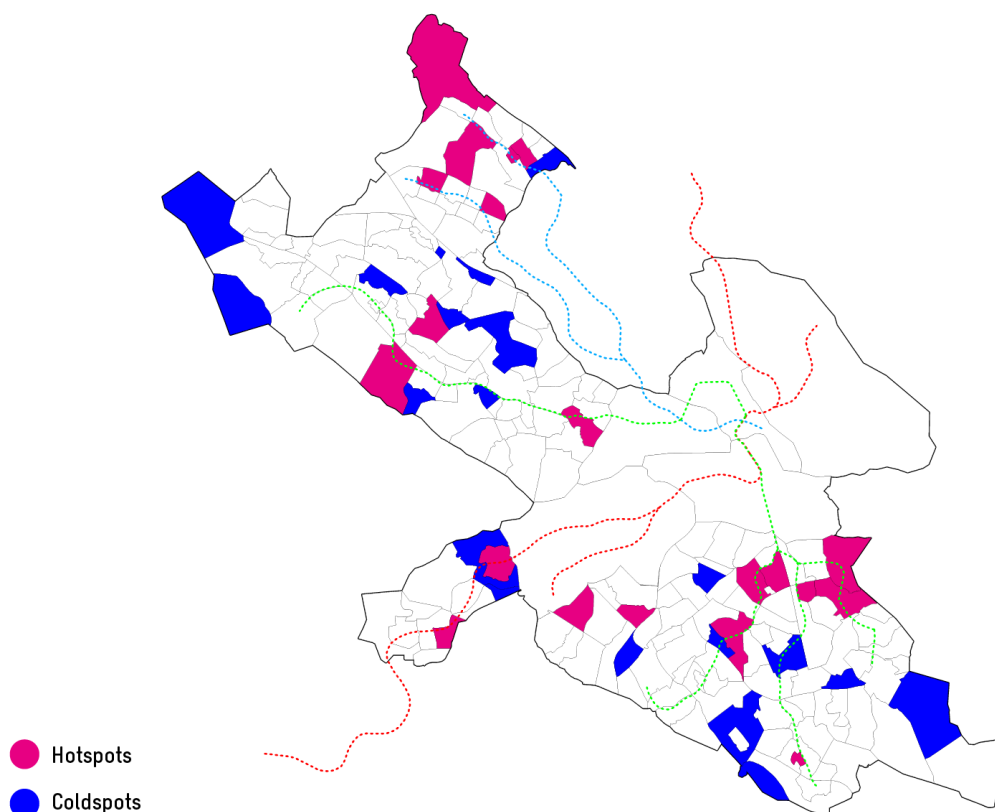
Farsta centrum en hotspot och även Skärholmen centrum utmärker sig med många anställda. I Västerort är Vällingby centrum en viktig nod för jobben, även om det området har något för få anställda för att definieras som en hotspot i denna analys.

Sammantaget går det att konstatera att de områden som har stor betydelse för jobben i ytterstaden är framförallt de etablerade företagsområdena, de renodlade verksamhetsområdena och ett antal handelsnoder längs tunnelbanelinjerna. Västerort har flera hotspots, tex Kista, Akalla och Ulvsunda/Mariehäll. I Söderort är näringslivet framförallt koncentrerat till stråket mellan Liljeholmen och Globen. Där finns flera områden med många anställda, tex Västberga och Slakthusområdet. Vad gäller de områden som har mycket få anställda (de blå fälten) har nästintill samtliga basområden stora grönområden och en gles befolkningsstruktur.

Koncentration av servicesektorn

Renodlas analysen för att bara inkludera anställda inom servicesektorn¹⁷ framträder en annan bild. Förutom Slakthusområdet och Akalla är företagsområdena och verksamhetsområdena inte lika framträdande. Snarare är jobben koncentrerade runt lokala tunnelbanenoder som i många fall både har skolor och vårdcentraler. I Söderort utmärker sig bland annat området Dalen, vilket beror på lokaliseringen av Dalens sjukhus. I Skärholmen utmärker sig Bredäng och i Västerort finns ett antal hotspots i Kista och Akalla samt i södra delar av Bromma.

Karta 2: Hotspots och coldspots för antal anställda inom service (offentlig och privat) år 2017

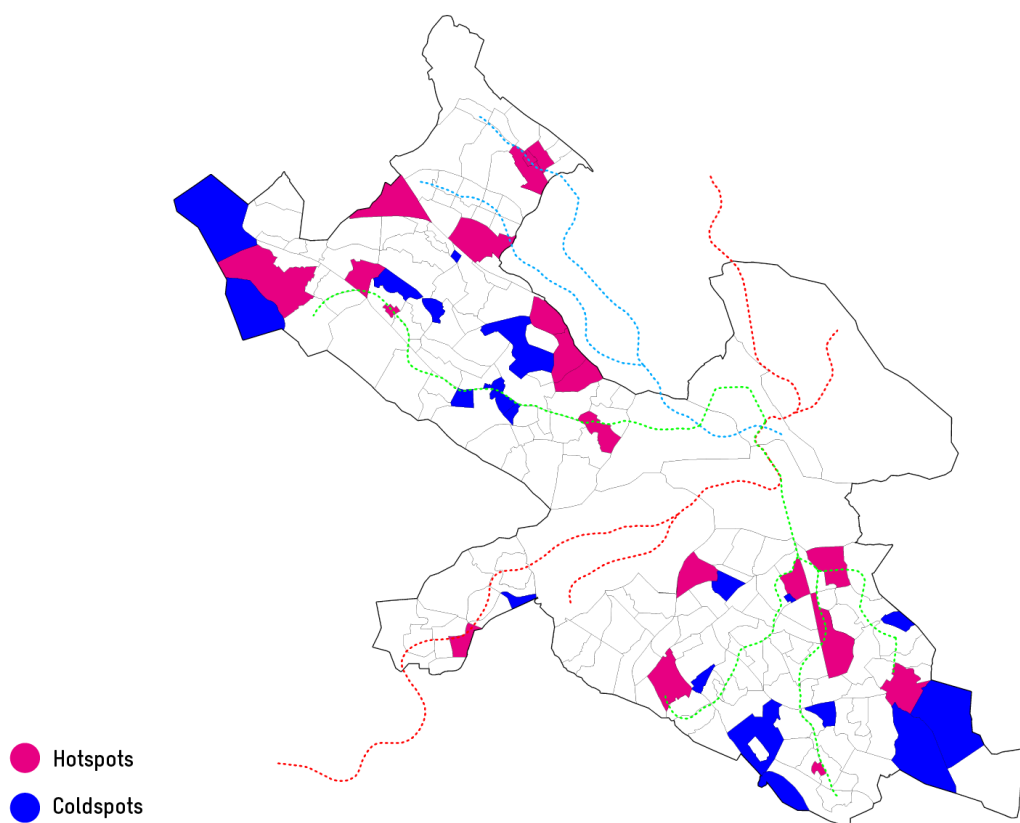

¹⁷ Avser framförallt anställda inom vård, skola och omsorg. Då Sweco har utgått från en tvåsiffrig SNI indelning bör resultatet tolkas med försiktighet. Det är en grov uppdelning och det händer att branscher kan överlappa varandra.

Microföretagens koncentration

För näringslivet i ytterstaden är de små arbetsställena viktiga. Många är anställda på små och medelstora företag och förutom Kista finns det få områden i ytterstaden som har företag med fler än 1000 anställda. Vad gäller koncentrationen av de allra minsta företagen, så kallade microföretag, finns det många likheter med den generella företagsstrukturen i ytterstaden. Microföretagen tenderar att koncentrera sig till etablerade företagsområden och verksamhetsområden, såsom Slakthusområdet, Lunda, Alvik och Ulvsunda/Mariehäll. Även handelsnoderna såsom Farsta centrum och Kista centrum utmärker sig med många anställda inom microföretag. Det finns även vissa boendeinriktade områden som har relativt många anställda i microföretag, tex Skarpnäck och Enskele.

Karta 3: Hotspots och coldspots för antal anställda i microföretag 1-4 anställda (samtliga branscher) år 2017

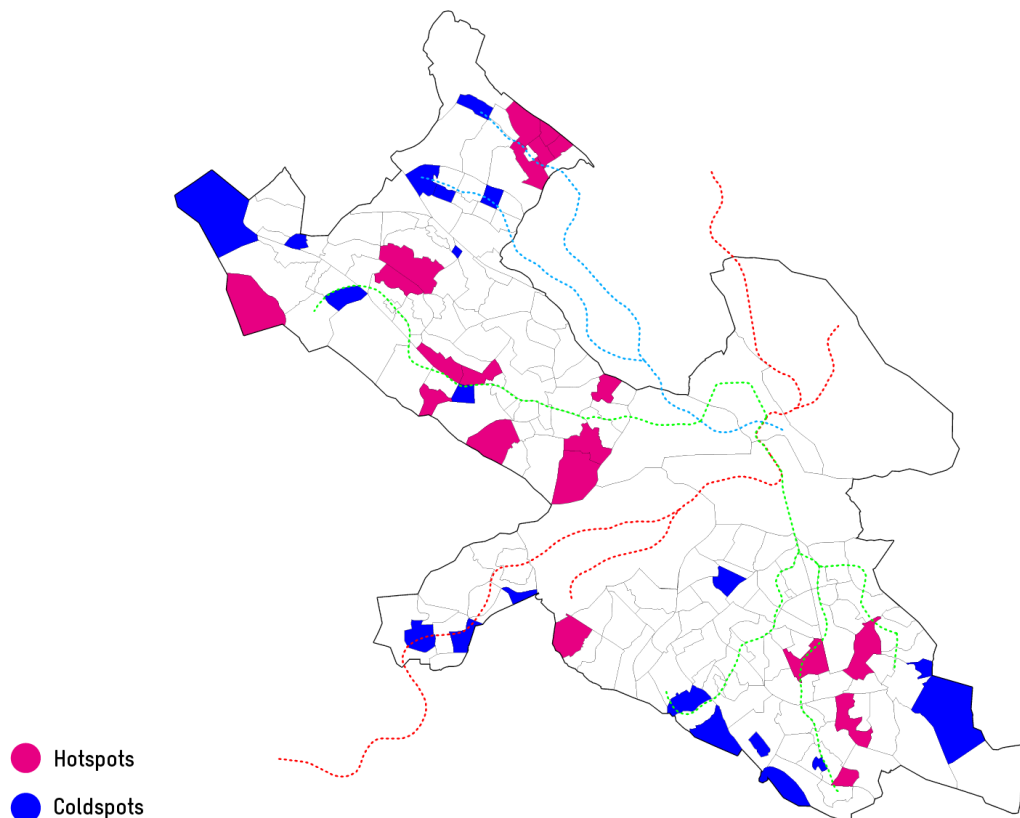
Få kunskapsintensiva områden utöver Kista

Kunskapsintensiva näringar har ofta lokaliseringpreferenser till innerstaden och täta klustermiljöer. Därför är det inte förvånande att ytterstaden har relativt få företag inom detta branschaggregat. I ytterstaden är det i princip endast Kista som har en mycket hög andel anställda inom kunskapsintensiva branscher. I Kista finns det vissa lokala områden där uppemot 90 procent av de anställda återfinns inom kunskapsintensiva företag. Inga andra områden i ytterstaden har en sådan stor koncentration av kunskapsintensiva företag.

I övrigt representeras de rosa fälten på kartan i stor utsträckning av utpräglade boendemiljöer, såsom Tallkrogen, Ängby och Smedslätten. Av de företag som finns i dessa områden är en stor andel små arbetsställena och totalt sett är antalet anställda relativt få. Dessa områden kan således inte betraktas som kluster av kunskapsintensiva företag utan snarare bor det troligtvis många entreprenörer i dessa områden som startat företag inom de kunskapsintensiva branscherna.

Sammantaget går det att konstatera att de finns få områden utöver Kista som består av många kunskapsintensiva företag. I vissa områden såsom Skärholmen, Tensta och Rinkeby finns dessutom många coldspots, vilket visar på en mycket låg aktivitet av kunskapsintensiva näringar i ytterstadsområdena.

Karta 4: Hotspots och coldspots för andelen anställda inom kunskapsintensiva branscher¹⁸ år 2017

Områden med starkt näringsliv och boendeprägel

Analysen av företagsstrukturen visar att näringslivet i ytterstaden ofta är knutet till etablerade företagsområden och verksamhetsområden, exempelvis Kista, Slakthusområdet, Årsta Partihallar, Ulvsunda osv. Dessa områden är relativt renodlade områden med tydlig näringsmässig inriktning. Dessutom är näringsstrukturen i vissa av dessa områden av sådan karaktär att de inte är förenliga med bostäder, pga. buller etc. De områden som utmärker sig med ett starkt näringsliv i ytterstaden har därför i regel en gles boendestruktur.

Det finns dock några områden i ytterstaden som kan betraktas som relativt blandade. Av kartorna nedan framgår vilka områden i ytterstaden som både har en näringsmässig inriktning och en boendeprägel.¹⁹ I Bromma utmärker sig Mariehäll. Här finns både ett starkt näringsliv och många hushåll.

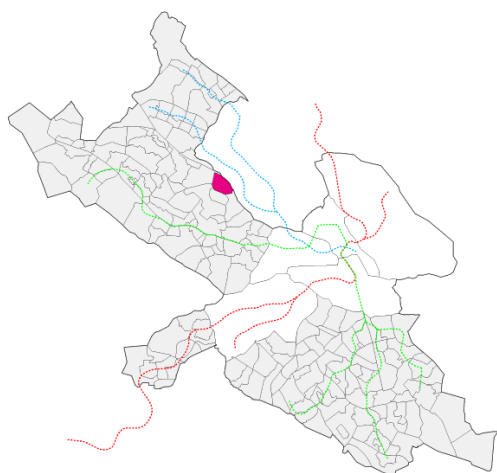
¹⁸ De SNI koder som ingår i KIBS (Knowledge intense service sector) är SNI 62-63, 69-74

¹⁹ För att basområdet ska klassas som blandat måste det hamna bland de högsta områdena i samtliga tre kategorier: 1) antal anställda inom service och handel, 2) antal anställda i övriga branscher, 3) antal hushåll.

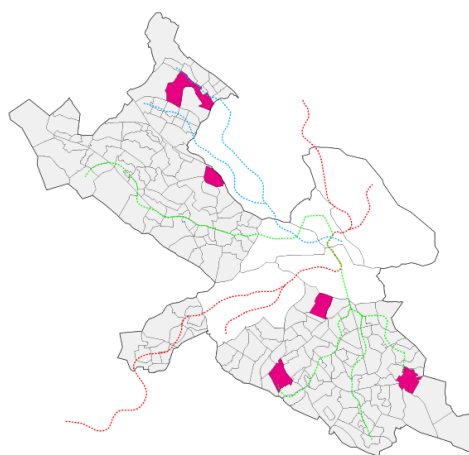
Dessutom finns det även många anställda på företag inom service och handel i detta område, vilket kan tolkas som att det finns ett varierat serviceutbud.²⁰ Mariehäll är det enda området i ytterstaden som hamnar bland de 10 procent högsta områdena inom alla tre kategorier, dvs området ligger i topp vad gäller näringsliv, service och handel (se karta 5).

Om gränsen för "høgt" sänks är det fler områden som kan betraktas som blandade (se karta 6-8) i söderort utmärker sig Årsta och stråket längs tvärbanan mellan Liljeholmen och Globen. Dessa områden har ett relativt starkt näringsliv, relativt många hushåll och relativt många anställda inom service och handel. Även vissa områden längs med gröna linjen är relativt blandande vad gäller näringsliv, hushåll och service.

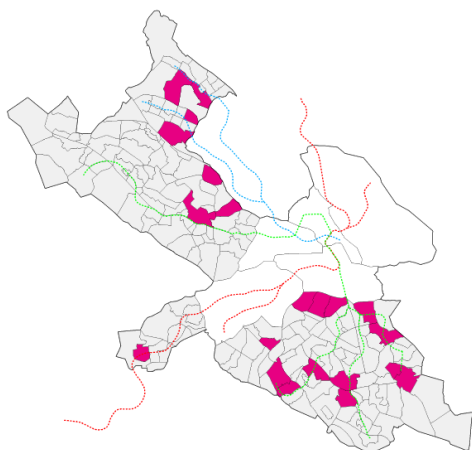
Karta 5: Basområden i ytterstaden som placerar sig bland de 10 procent högsta sett till antal hushåll och antal anställda inom näringsliv, service och handel.

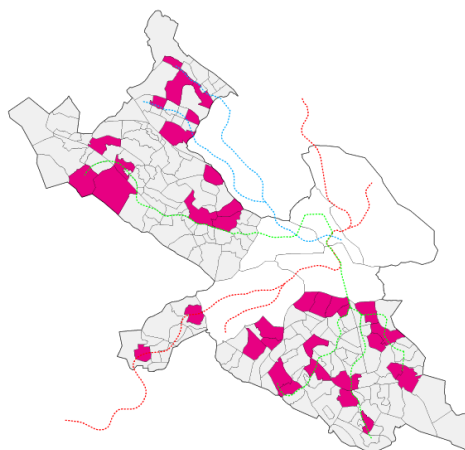
Karta 6: Basområden i ytterstaden som placerar sig bland de 20 procent högsta sett till antal hushåll och antal anställda inom näringsliv, service och handel.

Karta 7: Basområden i ytterstaden som placerar sig bland de 30 procent högsta sett till antal hushåll och antal anställda inom näringsliv, service och handel.

Karta 8: Basområden i ytterstaden som placerar sig bland de 40 procent högsta sett till antal hushåll och antal anställda inom näringsliv, service och handel.

²⁰ Då Sweco har utgått från en tvåsiffrig SNI-indelning bör resultatet tolkas med försiktighet. Det är en grov uppdelning och det händer att branscher kan överlappa varandra. Att det finns anställda inom service och handel betyder inte alltid att det finns ett faktiskt utbud, utan bör endast ses som en indikation.

OMEGA BOWL - BLÅBÄRSCHILJA med
SESAM + LÄTTKRAKISMER, OMEGAMIX
40
YOGHURT "SUPERBOWL" BAKAT
SLIMMON, FARMIX, BIFILLEN 50
CHIA, MANGOPÄSTIG, INGELFÄRA
40
HYLT "GRAN AZUL" SMITHIEBOWL m
KRAKISMER, CHIA + JORDGÅRDSMIX 45
OLJAD OVNIGHT - AFRIKKE, KRAKIS,
KRAKIS, SHIVAD BANAN, NOTIMOR 55
SMITHIE CHIA + YOGHURT, HALLON, TÄLLING
LÄR + NOTIMOR 50
FLAI - BLÅBÄRS (SMITHIE BOWL) m
KRAKISPRISAT BOVETE, SHIVAD
BANAN, CHIAPODDING 60
YOGHURT "TREAT" BOWL m HALLON,
KRAKISPRISAT, LAVENDEL 40
SMITHIE
SMITHIEBOWL m PRILLIONSTRIFT 50
MINTA m LÄTTKRAKIS (smithie)
DOKT m JORDGÅRDSMIX, SHIVAD
BANAN + LÄTTKRAKIS 45
KRAKISPRISAT m KRAKISPRISAT, SHIVAD
BANAN, KRAKISPRISAT 40
KRAKISPRISAT
MILKE NINJA TOAST
KRAKIS m MÅRAD AVOKADO, KRAKIS
BANAN, DOKT, BUCCIA 45
KRAKISPRISAT m KRAKISPRISAT, SHIVAD
BANAN, KRAKISPRISAT 40
KRAKISPRISAT m DOKT / SKINKA 40
KRAKIS m AVOKADO, JALAPENO,
KRAKISPRISAT, CHERMOVLA
KRAKISPRISAT m AVOKADO, FETA
(smithie), AVOKADO
m PEPISAVUTELL, BANAN

ZATAR
smithie, smithie,
smithie + smithie

KARAB
"smithie"
LÄTTKRAKIS
DOKT

SANTAR
smithie,
smithie + smithie

DICKER
smithie, smithie,
smithie + smithie

KARAB
smithie,
smithie, smithie,
smithie + smithie

HEL RUFFEL-
MOZZARELLA,
PRILLIONSTRIFT
LÄTT LEMN
150
FLORA

Vad säger företagen?

För att få fördjupad kunskap om hur det är att vara företagare i staden har intervjuer genomförts med företag från olika stadsdelsområden. Företagen representerar en bred spridning vad gäller branschtillhörighet och storlek, allt från innovativa startupföretag till etablerade företag inom teknik och handel. Det är därför inte förvånande att företagens syn på lokalisering och behov av närmiljön varierar stort. Samtidigt finns det också frågor som förenar, inte minst vad gäller utmaningen att rekrytera personal.

Preferenser för lokalisering

Tillgång till lokaler, mark och infrastruktur

Av intervjuerna framkommer att preferenserna för lokalisering är mycket olika beroende av vilken bransch som företaget verkar inom. Företag som arbetar med tillverkning transport, logistik eller på annat sätt är behov av större ytor, framhåller lokalerna och infrastrukturen som viktiga faktorer för deras lokaliseringsbeslut. Ett industridesignföretag i Farsta beskriver exempelvis hur deras lokalisering framförallt är kopplad till behovet av lokaler till bra pris. Företaget har funnits i 25 år och har varit lokaliserat i Farsta sedan fem år tillbaka. Företaget utvecklar och levererar system och material och är i därför behov av ändamålsenliga lokaler till en rimlig kostnad. För dem är lokalen, snarare än det geografiska läget, det viktigaste. Även om serviceutbudet inte upplevs som det bästa är de överlag positiva till sin lokalisering och sitt närområde.

Även tillgången till mark och infrastruktur är viktiga faktorer för flera av företagen. Ett tillverkningsföretag i västerort berättar hur tillgången till mark var en viktig drivkraft för deras lokalisering i Lunda verksamhetsområden. Företaget, som är en leverantör av mekaniska system till industrin, har varit verksamma i Lunda sedan 1988. Innan dess var de lokaliserade i Hammarby Sjöstad och dessförinnan i Nacka. På grund av en tidsfrist tvingades företaget flytta från Hammarby Sjöstad och i samband med det valde man att bygga nytt i Lunda. Företaget ser positivt på Lunda och framhåller närheten till kommunikationer som positivt. Verksamheten har en stor fabrik i Serbien, som är 10 gånger så stor som lokalen i Stockholm, och har stort behov av att frakta gods via långtradare. Kommunikation, tillgänglighet och möjlighet att parkera är därför viktiga förutsättningar för företagets verksamhet och lokalisering.

Tillgången till infrastruktur och behov av smidiga transporter framhålls även av företaget i Högdalen som säljer mätinstrument till industrin. Företaget har varit lokaliserat i Högdalen sedan 2007 då de flyttade ifrån angränsande Älvsjö. För företaget är möjligheten att frakta gods och tillgången till andra företag viktiga faktorer för lokaliseringen.

Närhet till andra företag

Av intervjuerna med startupföretagen och de mindre techföretagen framkommer att lokaliseringen till stor del baseras på närhetsprincipen. Företagen ser många fördelar med att sitta antingen centralt i urbana miljöer, eller vara samlokaliserade med andra företag. Företagen har många samarbeten med andra företag och gynnas av att befinnas sig i innovativa miljöer. Två företag som är lokaliserade i Kista beskriver exempelvis hur de värnar om att befinnas sig i ett kluster av innovation, teknik och IT. Där uppmuntras en blandning av små och stora företag, nätverksgrupper och universitet, allt för att få en positiv synergieffekt. Ett techföretag i Kista berättar hur de hittade sin lokal genom en Facebook-annons. Att företaget valde att etablera sig i Kista beror både på områdets teknikkoppling och närheten till KTH. Företaget, som arbetar med att utveckla eye-tracking, behöver ofta testpersoner och detta underlättas genom att vara nära ett universitet och studenter. Vad gäller lokaler har företaget

haft tankar på att flytta: *"Ibland tänker jag att det skulle vara bra för oss att vara lokaliserade inne i stan, mest på tanke på att vi ofta är där och har en del möten. Jag har också funderat lite på att välja ett annat kontor i samma fastighet, men det är ganska dyrt."*

Fördelen med att sitta nära universitetet framhålls även av techföretaget Shortcut Labs som sitter i lokaler på KTH-campus vid Vallhallavägen. Företaget har varit lokaliserade på campus sedan 2013 då de startade företaget som idag är omkring 14 anställda. Företaget har en nära dialog med flera utbildningsprogram och rekryterar många studenter från KTH. Nästan alla som idag är knutna till företaget är eller har varit KTH-studenter.

För startupföretaget Beleco, som har kontor i innerstaden, finns det många fördelar med att vara lokaliserade centralt. Beleco utvecklar en digital plattform för att hyra möbler och har funnits som företag sedan 2013. De startade i Jönköping men valde att flytta upp till Stockholm efter några år. Tillgång till andra företag och stödfunktioner (såsom inkubatorer och investerare) var viktiga drivkrafter bakom beslutet att flytta till Stockholm. Företaget samverkar med många andra företag och ser positivt på att ha kontor i innerstaden. Mindre tid går åt till att resa och röra sig mellan alla möten under en och samma dag.

Behovet av lokaler

Ändamålsenliga lokaler är en viktig fråga för flera av företagen och i många fall framhålls (bristen på) lokaler som ett potentiellt hinder för att företaget ska kunna växa. Några av företagen beskriver hur de är intresserade av att expandera sin verksamhet men att detta inte är möjligt på grund av att det antingen är svårt att hitta lokaler i rätt storlek eller att de lämpliga lokaler som finns är för dyra. Ett företag inom vård och omsorg, som driver en LSS verksamhet i västerort, beskriver hur de har planer att öppna ytterligare en verksamhet. Det är en stor satsning för företaget och det är ännu inte beslutat var i staden som verksamheten kommer lokaliseras. Detta beror till stor del på lokalfrågan. De lokaler som företaget har tittat på har antingen varit för stora eller för små och inga "mellanstora" som passar företaget: *"Vi behöver en lokal för ungefär 30 personer men de är svåra att hitta"*. Även industridesignföretaget i Farsta framhåller lokalfrågan som viktigt för företagets framtid. De är bland annat oroliga över hur den långsiktiga prisökningen på lokalerna kan komma att slå mot företagets ekonomi.

"Överlag är jag bekymrad över frågan om tillgång till lokaler och hyresnivåer. Det är jätteviktigt för oss med rymliga lokaler till rimliga kostnader"

I Kista beskriver företagen att det finns gott om lediga lokaler men att de är slitna och omoderna. Att det står mycket ledigt i Kista nu beror delvis på att Ericsson har lämnat lokaler som är i behov av renovering. De moderna lokalerna i området är enligt de intervjuade i princip lika dyra som lokaler belägna i innerstaden. Representanten för Kista Business Network har uppfattningen att finns företagare som nu flyttar till Solna på grund av bristen på moderna lokaler i Kista.

Vad gäller lokalfrågan för techföretagen finns det ett stort intresse att sitta samlokaliserade med andra företag i så kallade kontorshotell eller co-working kontor. Detta ger ett lärande och bidrar till innovation. Särskilt de nystartade företagen upplever att tillgången samlokaliserade kontor såsom Things och SUP46 är en bra "språngbräda" för företagen. Då finns möjligheten att hyra en liten lokal men ändå få tillgång till gemensamma mötesrum och andra faciliteter.

"Det positiva är att man som stad kan skapa viktiga mötesrum. Om man vill främja innovation och samla människor är det viktigt att det finns samlokaliserande kontor".

Tillgång till personal

Utmaning att hitta kompetens

Nästintill samtliga som intervjuats beskriver rekrytering som en utmaning, både vad gäller tillgången till högutbildade och till mindre kvalificerad arbetskraft. Företagen har olika förklaringar till varför det är svårt att få tillgång till personal. De kunskapsintensiva och tekniska branscherna upplever att utbudet av specialister är litet, och försöker därför lösa kompetensförsörjningen med att outsourca eller ta in arbetskraft från andra länder. Representanten för Kista Business Network lyfter fram hur företag i deras nätverk hämtar kompetens från utlandet då det saknas i Stockholm. Ett annat företag som intervjuats berättar hur de löser kompetensförsörjningen med att outsourca arbete till bland annat Pakistan och Kina. Ett av techföretagen som intervjuats lyfter utmaningen med att hitta utvecklare/programmerare till deras företag. I vissa fall har de löst kompetensförsörjningen med att ta in personal från andra länder, tex Taiwan.

*"Vi behöver väldigt specialiserade personer inom industridesign, ingenjörer etc.
Dessa kompetenser växer inte på träd om man säger så"*

"Det är jättekänt att man inte hittar folk, det verkar vara ett stort problem"

I andra branscher saknas istället mindre kvalificerad arbetskraft som har ett långsiktigt engagemang. Café- och restaurangverksamhet riskerar att bli ett genomgångsjobb, där det är svårt att få till kontinuitet och erfarenhetsuppbyggnad. Caféverksamheten i söderort beskriver hur det är "svårare än man kan tro" att hitta mindre kvalificerad arbetskraft och att de har haft utmaningar med att rekrytera personal till köket och kassan: *"Vi är ju ett genomgångsjobb, folk stannar inte så länge – man är ung, pluggar samtidigt och så. Det gör att det är blir ännu svårare"*.

Men det behöver inte bara handla om kompetens utan även om geografiskt läge och tillgänglighet. Företag som ligger geografiskt avskilt upplever att pendlingsavståndet påverkar deras förutsättningar att rekrytera. LSS-verksamheten i västerort lyfter exempelvis rekryteringsproblematiken som en av de stora utmaningarna för deras verksamheter. Området ligger redan i utkanten av kommunen och är därför långt att pendla för många, något som framhölls som en anledning till att de har haft svårt att rekrytera.

Kanaler för rekrytering

För att rekrytera kompetens är det nästan ingen av företagen som går via Arbetsförmedlingen. Flera av de intervjuade företagen anser att det är krångligt och har erfarenhet av att de rekrytörförslag man fått från Arbetsförmedlingen inte har haft rätt erfarenhet eller kompetens. Ibland handlar det också om att rekrytörförslagen har bristande språkkunskaper. Ett av techföretagen berättar att de däremot använder sig av Arbetsförmedlingen när de tar in arbetskraft utanför EU. Då måste företaget först annonsera tjänsten via Arbetsförmedlingen för att se om kompetensen finns i Sverige. Det är ett rimligt krav, tycker företaget, men önskar att en rekryteringsprocess via Arbetsförmedlingen skulle fungera bättre och mer effektivt utifrån företagets behov: *"Om arbetsförmedlingen skulle fungera som den ska skulle det vara bra. Det är dyrt att rekrytera på annat sätt"*.

Flera av de intervjuade beskriver att de ofta använder rekryterings- och bemanningsföretag för att rekrytera. Men det är också vanligt att företaget går via sina egna kontaktnät och kanaler för att hitta rätt kompetens. Det kan bero på att man eftersöker väldigt specifik och unik kompetens och att det därför är för svårt att hitta dem genom mer konventionell rekrytering. Vissa företag använder digitala tjänster såsom Blocket, Facebook och LinkedIn för att hitta relevant kompetens. Startupföretaget Beleco berättar hur de använder sig av plattformen The Hub som är skräddarsydd för startupföretag. The Hub attraherar rätt typ av kompetens som är intresserade av att arbeta på ett start-up företag. Caféverksamheten i söderort använder sig av stadsdelens facebookgrupp för att hitta personal. Ibland har caféet även gått via skolor och utbildningsprogram för att rekrytera.

Vad kan göras bättre enligt företagen?

Kontakten med staden

Företagen har olika syn på hur kontakten med Stockholms stad fungerar. Ett av techföretagen har fått stipendium från staden och har haft en bra relation till staden och näringslivet. Staden har bland annat lyft fram företaget som ett framgångsrikt exempel i många olika sammanhang. För några av företagen som intervjuats har kontakten varken varit bra eller dålig. Ett av företagen framhåller att de inte haft någon relation till staden och vet inte varför de skulle behöva någon hjälp eller stöd från dem heller.

Det finns dock flera företag som menar att kontakten till staden måste bli bättre. Företagen beskriver hur det är svårt, och omständligt, att komma i kontakt med stadens tjänstemän. De intervjuade saknar tydlighet i vart de ska vända sig för olika typer av frågor och i de fall de tillslut har hittat rätt upplever de att responsen varit svag. Klagomål har ignorerats och företagen upplever också att staden ignorerat sitt ansvar för exempelvis städning och röjning i vissa områden. Framförallt verksamhetsområdena beskriver stora utmaningar vad gäller brott och sopdumpling. Även i Kista upplever företagen att otryggheten har ökat och att säkerhetsläget har förvärrats för personal och arbetare. Representanten för Kista Business Network berättar om företag som funnits i Kista i 15 år som nu överväger att flytta på grund av ökad otrygghet. Trygghet och säkerhetsfrågan är viktig för många företagare som intervjuats och det är också en fråga där staden behöver agera för att vända utvecklingen.

”Jag tror att många företag känner att de inte existerar i stadens ögon.”

Ett annat företag efterfrågar långsiktighet och transparens från staden. Detta för att de som företag ska känna sig trygga i att våga göra satsningar och samtidigt ha koll på stadens planer och ambitioner. Att staden upplevs som otydlig och stängd fungerar som en osäkerhetsmarkör, något som företag gärna vill slippa. Flera företag som intervjuats är med i någon typ av kollektiv, en företagarförening eller företagsnätverk. Företagen lyfter fram hur kollektivt agerande enklare skapar önskad förändring. Det är förhållandevis vanligt att grannföretagen vill liknande saker eller delar samma oro gällande området de är belägna i.

”Ekonomi i Stockholm utvecklas till kunskapsekonomi, nyexade vill ha hög standard på trivsel och arbetsmiljö. Vårt verksamhetsområde bör ha en plan från stadens sida att bli mer attraktivt att vistas i”

Attraktivitetsfaktorn viktig

För företagen är det viktigt att staden och regionen är attraktiv. Attraktivitet för de intervjuade betyder allt från bra kommunikationer till arbetsplatsen, trygga miljöer för de anställda, bostäder till rimligt pris för arbetskraften och ett rikligt nöjesutbud. Konkurrensen om arbetskraft är hög och regionen behöver vara attraktiv för att företagen ska kunna attrahera kompetens. I flera intervjuer betonas behovet av strategisk planering och att attrahera rätt sorts företag till rätt plats. En företagare drar paralleller till hur det var på 90-talet när företag i Åkersberga lyckades rekrytera folk från hela världen för att det fanns en samlad etablering kring IT och telekom och det ansågs attraktivt att arbeta där.

Även behovet av kontinuerlig marknadsföring framkommer i några intervjuer. I Kista finns det en oro att området kommer förlora sin ”buzz” om inte staden aktivt arbetar för att utveckla och marknadsföra området. Internationellt har Kista ett bra rykte men i Sverige behöver det stärkas. Startupföretagen har inte upptäckt området i önskvärd utsträckning och omoderna lokaler gör att företag börjar se sig om efter en ny lokalisering. Representanten för Kista Business Network önskar ett mer öppet Kista och rikare stadsliv.

”Vi vill vara kvar, alla här har en kärlek till Kista. Man vill att Kista ska utvecklas. Vi vill att det ska vara ett Silicon Valley med full fart, det finns så mycket potential”.

Framtidsplaner

Många talar om expansion och tillväxt...

Samtliga företag som intervjuats talar om expansion och tillväxt. Många av företagen är även inriktade på att expandera globalt. Industridesignföretaget i Farsta ser exempelvis positivt på framtiden och hoppas på en stark tillväxt. De agerar nu på en svensk marknad men kommer att internationaliseras och etableras utomlands. De har planer på expansion i omsättning. Eftersom all tillverkning sker utomlands kommer det dock inte påverka företaget så mycket på hemmaplan. De har nyligen skrivit på en förlängning av hyreskontraktet och planerar att sitta åtminstone fem år till i sin lokal i Farsta.

Även techföretaget Kista framhåller att det har fokus på att växa. Först är fokus på Sverige och den svenska marknaden, men sedan väntar en global expansion. Företaget har planer på att arbeta med e-handel som gör att de enkelt kan arbeta med både Kina och Pakistan. Genom digitaliseringen kan företaget anställda programmerare i Pakistan som erbjuder lika hög kvalitet i arbetet som om det hade gjorts i Stockholm, dock till ungefär hälften av kostnaden.

Likaså har produktionsbolaget i västerort planer på att expandera framöver. Företaget berättar att de vill växa organiskt, trimma sina processer och bli en världsklasstillverkare av mekaniska system högre upp i näringskedjan. De vill också utveckla sin produktion hemma i Sverige. *"Med all ny teknik är det konkurrenskraftigt att lägga produktion i Sverige igen. Det innebär dock en utmaning med rekrytering"*

För startupföretaget Beleco finns stora planer på tillväxt. Företaget är ensamma på sin marknad och efterfrågan på att hyra möbler spås öka i framtiden. Företaget beskriver hur de ser ett skifte där digitaliseringen och ökad rörlighet leder till ett minskat behov av att äga sina möbler. Detta är en led i delningsekonomin, där allt fler tjänster går ut på att underlätta att flera personer ska kunna dela samma resurs. Om företaget kommer ha sitt huvudkontor i Stockholm om fem år är man inte säker på. Eventuellt flyttar företaget till Tyskland. I Berlin finns både ett spännande stadsliv och bostäder till rimliga priser – dvs faktorer som underlättar rekrytering av unga programmerare.

"Eftersom vi är digitala så är det intressant att göra sig så attraktivt som möjligt för de anställda. Om staden inte är tillräckligt attraktiv får vi inte den bästa arbetskraften"

...men framtiden är svår att förutse

Trots att det finns stora planer på tillväxt är det svårt för företagen att veta hur framtiden kommer se ut. Megatrender såsom digitalisering, urbanisering och automatisering medför både utmaningar och möjligheter för företagen. Flera av företagen vittnar exempelvis om hur digitaliseringen både leder till nya sätt att arbeta med kompetensförsörjning (genom tex outsourcing) och skapar möjligheter att ta fram nya lösningar. Ett av företagen berättar exempelvis om hur en ny digitallösning kunde optimera deras varuflöde. Genom kontinuerlig bevakning på inkommande och utgående varor lyckades företaget behålla samma lageryta trots en 900 procent ökning i omsättning över ett antal år. Exemplet belyser hur näringslivet i hög grad påverkas av skiftet till ett mer digitalt och automatiserat samhälle.

Även restriktioner i handelsavtal eller andra politiska åtgärder (såsom moms och skatter) kan komma att påverka hur företagen utvecklas framöver. Ett av företagen berättar exempelvis om hur deras produktion utomlands kan komma att påverkas av bristen på komponenter, vilket har föranletts av ökade miljökrav på produktionen i Kina. Exemplet belyser hur utvecklingen hos små stockholmsbaserade företag är beroende av komplexa globala processer, vilket kan göra framtiden för varje enskilt företag mycket svår att förutse.

Sammanfattande analys

Rapporten om företagandet i Stockholms stad visar på en positiv bild av utvecklingen för Stockholms stads näringsliv under åren 2010–2019.

Arbetsställena har ökat och omkring 138 000 fler är anställda i staden idag jämfört med 2010. Detta talar för en god återhämtning sedan finanskrisen och visar att Stockholm stad har ett konkurrenskraftigt näringslivsklimat och attraherar många nya företag. Samtidigt visar intervjuerna med företagen att det finns flera utmaningar som hämmar tillväxten, bland annat vad gäller tillgång till lokaler och förmåga att rekrytera arbetskraft.

Innerstaden fortsatt magnet för jobben

Mellan 2010–2019 har antalet arbetsställen ökat med 36 procent i staden som helhet. Tillväxten av arbetsställen har dessutom varit relativt jämt spridd över stadens olika stadsdelsområden. För de flesta stadsdelsområdena har tillväxten varit mellan 30–45 procent. Skärholmen, utmärker sig dock med en högre tillväxt på hela 80 procent, men med lägre absoluta tal. Spånga-Tensta utmärker sig med en lägre tillväxttakt på 17 procent gällande arbetsställen.

Vad gäller tillväxten av antalet anställda ser bilden något annorlunda ut. Framförallt är det innerstaden som har stått för den starka tillväxten medan många stadsdelsområden i ytterstaden släpar efter. Undantaget är Skarpnäck och Skärholmen som har haft en stark tillväxt på 40 respektive 33 procent mellan 2010–2019. Den generella bilden är dock att det är innerstaden som under tidsperioden har haft den starkaste tillväxten av antalet anställda trots att flest anställda redan jobbar där. Dock är trenden inte lika stark för det senaste året. Utvecklingen av anställda har varit starkare i flera ytterstadsdelar än innerstaden, där Kungsholmen och Östermalm har sett en minskning av antalet anställda.

Att arbetsställena ökar i ytterstaden är positivt och visar att det finns många som väljer att starta nya företag där, dock är inte tillväxten i antal anställda i ytterstaden lika god som den skulle kunna vara. Det tycks framförallt vara i innerstaden som det finns många företag som de senaste åren haft en tillväxtfas och anställt många nya medarbetare. Detta talar för att innerstaden är en stark dragare för jobben och att den jobbtillväxt som skett i innerstaden inte har "svällt över" till stadsdelsområdena i ytterstaden.

Specialiserad eller diversifierad?

Stockholms stad har ett diversifierat näringsliv och en bred mix av olika branscher. Över 80 procent av samtliga branscher finns i kommunen. Skulle de angränsade kommunerna inom den lokala arbetsmarknaden räkas med skulle siffran troligtvis bli något högre. Detta är både en styrka och konkurrenskraft. Hög branschbredd skapar en robusthet på arbetsmarknaden och en motståndskraft inför eventuella nedgångar i något branschsegment. Ett diversifierat näringsliv underlättar dessutom matchningen mellan arbetstagare och arbetsgivare.

På en lägre geografisk upplösningnivå utgörs Stockholm av flera specialiserade stadsdelsområden. Det är exempelvis tydligt att innerstaden har en specialisering inom kunskapsintensiva tjänster medan flera områden i ytterstadsdelarna har en specialisering inom exempelvis transport och magasinerings- eller vård och omsorg. Studeras företagsstrukturen på en ännu mer detaljerad nivå framträder att specialiseringen ofta är mycket lokal, koppla till enskilda företagsområden och verksamhetsområden.

En strategi för att stärka näringslivet i staden är att arbeta med stadsdelsområdets profilnäringar. Vilka krav ställer profilnäringarna på stadsdelsområdet och hur kan staden möta dessa?

Kunskapsintensiva företag har exempelvis ofta önskemål om att verka samlokaliserade med andra företag i urbana miljöer. Företag inom logistik och transport behöver god tillgänglighet och lagerlokaler. Företag inom vård och utbildning har andra sina behov och förutsättningar. Även profilnäringarna som inte växt är intressanta att belysa vidare för stadsdelsområdena. Dessa branscher verkar i stadsdelsområdet men har av någon anledning inte vuxit. Här kan det finnas potential att vända trenden med hjälp av stadsplanering eller andra insatser. Sweco ser att det i detta hänseende också är viktigt att titta utanför kommungränsen. Vissa stadsdelsområden gränsar till etablerade företagsområden eller handelsnoder, tex Solna strand och Kungens kurva. Dessa är i denna analys inte inräknade men har troligtvis stor påverkan på näringslivsstrukturen som helhet.

Hur kan näringslivet stärkas?

Stockholms stad har ett starkt näringsliv och är en attraktiv plats att verka på som företagare. Samtidigt visar denna rapport att det finns ett antal utmaningar som kan hämma tillväxten i staden. Följande områden ser Sweco som viktiga för näringslivsarbetet i staden framöver:

Tillgång till ändamålsenliga lokaler (till en rimlig kostnad)

Av intervjuerna med företagen framhålls att tillgången till ändamålsenliga lokaler som en stor utmaning. Utbudet som finns är dyrt och företagen har svårt att hitta lokaler av rätt storlek. I flera fall är detta ett direkt hinder för expansion av företagen eller en begränsning i form av att nya företagsidéer inte kan realiseras. Detta talar för att staden bör arbeta för att säkerställa att det finns lokaler för stadens näringsliv. Mot bakgrund av att vakansgraden är relativt hög i många stadsdelsområden bör lokalfrågan prioriteras. Hur kan lokalerna moderniseras och bättre anpassas i storlek efter de behov som finns hos företagen idag?

Alla stadsdelar behöver inte ha allt – men det förutsätter god nåbarhet

Stockholm stad har en kompletterande arbetsmarknad. Olika stadsdelar har sina egna profilnäringar som växer. I innerstaden och Kista finns kunskapsintensiva näringar och i vissa delar av ytterstaden finns viktiga verksamhetsområden med näringar inom tex bygg, handel och logistik. Eftersom pendlingsförutsättningarna i länet är goda är människor villiga att pendla mellan jobb och arbete. Detta talar för att alla stadsdelar inte behöver ha en komplett arbetsmarknad. Snarare är det mixen tillsammans, där flera mer eller mindre specialiserade stadsdelar, utgör en diversifierad stad. Detta förutsätter i sin tur fortsatta investeringar i infrastruktur och hållbart resande för att smidigt underlätta pendling och stärka matchningen mellan arbetsgivare och arbetstagare. Finns möjligheten att pendla till olika typer av jobb minskar behovet av en komplett arbetsmarknad i stadsdelarna.

Underlätta rekrytering

Nästintill samtliga som intervjuats beskriver rekrytering som en utmaning, både vad gäller tillgången till högutbildade och till mindre kvalificerad arbetskraft. Därtill framhålls det som både krångligt och ineffektivt att gå genom Arbetsförmedlingen. För att förbättra matchningen mellan arbetskraft och arbetsgivare bör staden arbeta för att underlätta rekryteringsprocessen för företagen.

Attraktivitetsfaktorn är viktig – öka tryggheten och säkerheten

För företagen är det viktigt att staden och regionen är attraktiv. Det gäller allt från bra kommunikationer till arbetsplatsen, trygga miljöer för de anställda, bostäder till rimligt pris för arbetskraften och ett rikligt nöjesutbud. Konkurrensen om arbetskraft är hög och regionen behöver vara attraktiv för att företagen ska kunna attrahera kompetens. Mot bakgrund av detta är det viktigt att staden arbetar för att stärka säkerheten och tryggheten i framförallt företags- och verksamhetsområdena som idag har utmaningar med brott och säkerhet. Verksamhetsområden är viktiga för jobben i ytterstaden och om dessa får dåligt rykte riskerar man att företag flyttar, eller att företag får svårt att dra till sig arbetskraft.

Bättre kontakt mellan stad och företag

Fler av de intervjuade företagen upplever att kontakten med staden är dålig. Klagomål är svåra att framföra och det finns en känsla av att staden inte bryr sig om företagen. Det behövs ett mer proaktivt och aktivt samarbete mellan staden och företagen. Kontaktvägarna behöver förtydligas och staden behöver ha en bättre dialog med företagen. En mer tät dialog mellan staden och företagen skulle ge staden kunskap om näringslivets behov och ge bättre förutsättningar för att stärka näringslivet i staden.

Särskild studie av Rinkeby-Kista och Spånga-Tensta

I detta avsnitt presenteras statistik för stadsdelsområdena Rinkeby-Kista och Spånga-Tensta, uppdelat på finare områdesnivå i stadsdelarna Rinkeby, Kista samt Gamla Spånga och Tensta. Denna uppdelning görs då det mellan dessa områden finns en särskilt stor spridning i företagsstruktur och branschstruktur. Då en arbetsgivare till exempel kan ha arbetsställen i både Rinkeby och Kista finns fokus i detta avsnitt istället på arbetsstället. Totalt fanns vid kvartal 2 år 2019, 4 113 arbetsställen som anställde 54 450 personer i stadsdelarna.

Inga detaljerade branschanalyser görs i detta avsnitt, då dessa återfinns i Swecos större rapport om nuläget på Stockholms arbetsmarknad. Värt att notera är dock att spridningen av branscher i de olika stadsdelarna, vilken beräknas utifrån statistik i Företagsdatabasen, var jämförelsevis störst i Kista. I detta område var branschbredden 37 procent, vilket innebär att de företag som har arbetsplats i Kista stadsdelar är verksamma i 308 av totalt 832 branscher. I Spånga var branschbredden nästan lika stor, 36 procent, medan den i Tensta och Rinkeby var 14 respektive 11 procent.

Arbetsställen och anställda

I tabell 10 och 11 visas antal anställda och arbetsställen i de fyra stadsdelarna uppdelat på arbetsställets storlek. Tabellen visar att Rinkeby-Kista är väldigt splittrat sett till var företagen i stadsdelsområdets gränser är belägna – ungefär 80 procent av alla företag och 60 procent av alla anställda i stadsdelsområdet Rinkeby-Kista jobbar i Kista.

Tabell 10 Antal arbetsställen i respektive stadsdel efter storlek på arbetsstället, kv 2 2019

Antal arbetsställen								
Antal anställda arbetsplats (klass)	0	1-4	5-9	10-19	20-49	50-99	100-	Totalt
Akalla	79	154	41	39	28	12	4	357
Husby	85	139	21	18	22	6	3	294
Kista	213	510	209	199	151	57	41	1 380
Rinkeby	103	177	26	25	13	9	0	353
Summa Rinkeby-Kista	480	980	297	281	214	84	48	2 384
Lunda	34	74	44	45	29	11	9	246
Tensta	121	188	43	28	11	12	0	403
Bromsten	90	165	31	22	6	3	0	317
Solhem	143	260	40	28	15	8	2	496
Sundby	34	65	8	8	3	2	0	120
Flysta	46	88	5	3	2		0	144
Summa Spånga-Tensta	468	843	171	134	66	36	11	1 729
Totalsumma	948	1 823	468	415	280	120	59	4 113

Tabell 11 Antal anställda i respektive stadsdel efter storlek på arbetsstället, kv 2 2019

Antal anställda							
<i>Antal anställda arbetsplats (klass)</i>	1-4	5-9	10-19	20-49	50-99	100-	Totalt
Akalla	288	281	529	841	869	998	3 806
Husby	273	145	242	650	397	1461	3 168
Kista	882	1 403	2 683	4 497	4134	20 892	34 491
Rinkeby	354	177	347	402	708	0	1 988
Rinkeby-Kista totalt	1 791	2 006	3 801	6 390	6 108	23 351	43 447
Lunda	135	293	616	848	757	1758	4 407
Tensta	367	292	379	308	869	0	2 215
Bromsten	285	212	293	187	211	0	1 188
Solhem	439	273	380	465	571	274	2 402
Sundby	105	53	112	95	149	0	514
Flysta	136	33	41	61		0	271
Spånga-Tensta totalt	1 473	1156	1 821	1 964	2 557	2 032	11 003
Totalt	3 264	3 162	5 622	8 354	8 665	25 383	54 450

Som tidigare nämnts i denna rapport är Kista ett speciellt område i Stockholm vad gäller strukturen på det lokala näringslivet. Dels är koncentrationen av stora arbetsgivare och arbetsställen speciellt stor i Kista och dels arbetar en stor andel av områdets anställda på dessa stora företag. Detta kan ses i Tabell 10 genom att 21 000 av totalt 54 500 anställda i Kista jobbar på ett arbetsställe med 100 eller fler anställda. Detta mönster syns inte för Rinkeby, Gamla Spånga eller Tensta där antalet anställda är mer jämnt spridda efter storleken på arbetsstället.

Ägarkategori

Fördelat efter ägarkategori i Tabell 12, syns att en större andel privata svenska företag med koncern, väljer att ha sina arbetsplatser i Kista och Spånga, medan förhållandevis fler svenska företag utan koncern har arbetsplats i Rinkeby och Tensta. Även många utländska företag väljer att lokalisera sig i Kista, vilket är speciellt jämfört med de övriga stadsdelarna. Detta visar på att Kista, och till viss del Gamla Spånga, är attraktiva områden för de stora företagen att bedriva sin verksamhet inom.

Värt att notera är att en jämförelsevis hög andel av arbetsställena i Rinkeby och Tensta är i offentlig regi – i Rinkeby är denna andel 14 procent och i Tensta 17 procent.

Tabell 12 Antal arbetsställen i respektive stadsde efter ägarkategori, 2019

	Akalla		Husby		Kista		Lunda		Rinkeby		Tensta		Staden
	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%	%
Kommunalt	14	4%	27	9%	30	2%	2	1%	36	10%	63	16%	7,6%
Landsting	1	0%	1	0%	5	0%	1	0%	6	2%	1	0%	0,3%
Privat Svenskt Med Koncern	81	23%	27	9%	363	26%	93	38%	16	5%	10	2%	39,2%
Privat Svenskt Utan Koncern	227	63%	230	78%	637	46%	106	43%	291	82%	326	81%	22,2%
Statligt	1	0%	3	1%	19	1%	3	1%	2	1%	0	0%	9,3
Utländska	35	10%	7	2%	326	24%	41	17%	2	1%	3	1%	19,3%
Totalsumma	359	100%	295	100%	1380	100%	246	100%	353	100%	403	100%	100%

Appendix

Tabellbilaga

Tabell 12 Antal och andel anställda samt arbetsställen per stadsdelsområde

	Arbetsställen		Anställda	
	Antal	Procent	Antal	Procent
<i>Område</i>				
Rinkeby-Kista	2 384	2,7%	43 447	6,2%
Spånga-Tensta	1 729	2,0%	11 003	1,6%
Hässelby-Vällingby	2 678	3,1%	12 112	1,7%
Bromma	4 959	5,7%	29 043	4,1%
Kungsholmen	6 693	7,7%	76 309	10,8%
Norrmalm	16 497	18,9%	186 211	26,4%
Östermalm	12 057	13,8%	94 191	13,4%
Södermalm	13 998	16,1%	96 428	13,7%
Enskede-Årsta-Vantör	5 556	6,4%	39 649	5,6%
Skarpnäck	2 082	2,4%	9 451	1,3%
Farsta	2 235	2,6%	12 884	1,8%
Älvsjö	1 438	1,7%	9 766	1,4%
Hägersten-Liljeholmen	5 513	6,3%	46 029	6,5%
Skärholmen	1 446	1,7%	9 965	1,4%
Okänt	7 854	9,0%	29 060	4,1%
Hela Staden	87 119	100,0%	705 548	100%

Tabell 13 Antal arbetsställen och anställda per bransch 2010, 2016 och 2017

Bransch	Arbetsställen				Anställda			
	2010	2014	2018	2019	2010	2014	2018	2019
Annan serviceverksamhet	3 064	3 912	4 357	4 406	17 921	20 963	22 461	22 964
Bransch saknas	231	246	412	269	214	268	514	202
Byggverksamhet	4 164	5 032	5 463	5 515	20 532	26 846	32 088	33 114
Fastighetsverksamhet	4 907	5 997	7 481	7 652	9 446	10 625	12 600	13 099
Finans- och försäkringsverksamhet	1 851	2 124	2 494	2 547	34 781	36 849	37 491	38 630
Försörjning av el, gas, värme och kyla	87	117	138	138	1 586	1 229	1 373	1 458
Handel; reparation av motorfordon och motorcyklar	9 546	10 037	9 941	9 822	63 897	72 093	76 348	77 065
Hotell- och restaurangverksamhet	3 247	3 781	4 061	4 047	25 103	31 418	35 163	35 303
Informations- och kommunikationsverksamhet	6 042	7 728	9 457	9 764	61 816	70 011	86 037	86 013
Jordbruk, skogsbruk och fiske	316	374	451	428	254	365	355	414
Kultur, nöje och fritid	2 921	3 645	4 366	4 384	12 583	14 213	15 220	15 600
Offentlig förvaltning och försvar; obligatorisk socialförsäkring	324	329	313	323	40 639	42 253	43 082	43 579
Tillverkning	1 791	1 819	1 841	1 794	13 418	12 553	12 000	11 971
Transport och magasinering	2 137	2 221	2 554	2 625	24 354	26 470	26 231	26 684
Utbildning	2 256	2 632	2 972	2 987	48 019	53 736	57 728	57 477
Uthyrning, fastighetsservice, resetjänster och andra stödtjänster	2 880	3 603	3 887	3 943	49 233	59 872	64 528	66 000
Utvinning av mineral	13	23	26	26	31	52	54	55
Vattenförsörjning; avloppsrening, avfallshantering och sanering	72	90	100	105	1 083	1 405	1 525	1 548
Verksamhet inom juridik, ekonomi, vetenskap och teknik	14 469	17 983	21 286	21 754	86 454	97 780	100 125	104 624
Vård och omsorg; sociala tjänster	3 098	3 776	4 570	4 584	55 758	62 403	70 224	69 713
Totalsumma	63 420	75 475	86 177	87 119	567 142	641 429	695 182	705 548

Tabell 14 - Specialiseringskvot - Stadsdelsområde vs hela staden

Bransch (SNI avd.nivå)	Rink.- Kista	Spå.- Tensta	Häss.- Väll.	Bro- mma	K- holmen	N- malm	Ö- malm	S- malm	EÅV	Skarp- näck	Farsta	Älvsjö	Häg.- Liljeh.	Skär- holmen
Tillverkning (C)	1,5	2,1	3,1	1,3	1,5	0,2	0,6	0,5	1,9	4,0	1,4	2,5	1,1	1,3
Försörjning av el, gas, värme och kyla (D)	0,2		1,3	0,1	0,1	0,6	4,3	0,7			5,1	0,0	0,3	
Vattenförsörjning; avlopp, avfall, och sanering (E)	0,0	4,9	0,6	6,0	0,0	0,3	0,4	0,5	3,2		0,2	10,4	1,0	0,5
Byggverksamhet (F)	0,4	1,8	2,1	2,1	1,6	0,2	0,2	0,4	2,6	2,8	1,9	1,7	2,7	2,0
Handel; reparation av motorfordon (G)	1,5	1,9	1,2	1,9	0,7	0,9	0,7	0,9	1,2	0,9	1,1	1,1	1,1	1,4
Transport och magasinering (H)	0,4	4,0	1,5	1,2	1,1	0,5	0,6	0,6	1,8	0,7	1,8	1,1	2,4	1,9
Hotell- och restaurangverksamhet (I)	0,4	0,4	0,7	0,7	0,5	1,3	1,0	1,5	0,7	0,5	0,6	1,2	0,5	0,5
Informations- och kommunikation (J)	3,3	0,1	0,2	0,5	0,8	1,1	1,2	1,0	0,4	0,2	0,2	0,2	0,6	0,2
Finans- och försäkringsverksamhet (K)	0,2	0,0	0,1	0,1	0,7	2,3	1,1	0,7	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,1
Fastighetsverksamhet (L)	0,4	0,4	1,6	1,0	0,9	0,9	1,2	1,3	1,3	0,8	0,9	0,8	0,5	0,5
Juridik, ekonomi, vetenskap och teknik (M)	0,7	0,3	0,3	0,6	1,1	1,5	1,1	1,2	0,6	0,5	0,3	0,3	0,6	0,1
Uthyrning, fastighetsservice, resetjänster, stödtjänster (N)	0,8	0,8	0,4	1,1	1,2	1,1	0,6	0,6	1,3	0,7	0,6	0,8	1,9	1,1
Offentlig förvaltning, försvar; obligatorisk socialförsäkring (O)	0,2	0,5	0,2	0,3	2,2	1,1	1,6	0,8	0,3	0,0	0,6	0,6	0,8	0,9
Utbildning (P)	0,9	2,2	2,7	1,6	0,6	0,3	1,6	0,9	1,3	2,4	2,1	1,9	1,1	1,8
Vård och omsorg; sociala tjänster (Q)	0,5	1,1	2,0	1,1	1,1	0,5	0,6	1,6	1,5	2,5	2,7	2,6	0,8	2,4
Kultur, nöje och fritid (R)	0,4	0,6	1,1	0,9	0,4	1,0	1,8	0,9	0,9	0,9	0,9	0,4	0,6	0,6
Annan serviceverksamhet (S)	0,2	0,5	0,8	1,0	1,0	1,1	0,9	1,8	0,7	0,5	0,6	0,4	0,7	0,8
Antal större än 1	3	7	9	9	8	8	9	5	9	4	7	8	7	7

Förklaring: Specialiseringskvoten visar andel anställda inom resp. bransch inom stadsdelsområdet dividerat med hela stadens andel. Specialiseringskvot>1 innebär högre andel anställda inom branschen i SDO i förhållande till staden som helhet (gröna celler). Specialiseringskvot<1 innebär lägre andel än staden som helhet (gråmarkerade celler). Specialiseringskvot>2 dvs dubbelt så hög andel anställda inom branschen som hela stadens andel har markerats mörkgrönt. Branscher med få anställda ("Jordbruk, skogsbruk och fiske", "Utvinning av mineraler") redovisas ej.

Tabell 15 Tillväxtkvot - Stadsdelsområde vs hela staden

Bransch (SNI avd.nivå)	Rink.- Kista	Spå.- Tensta	Häss.- Väll.	Bro- mma	K- holmen	N- malm	Ö- malm	S- malm	EÄV	Skarp- näck	Farsta	Älvsjö	Häg.- Liljeh.	Skär- holmen
Tillverkning (C)	Neg.	Neg.	Högre	Neg.	Högre	Neg.	Högre	Neg.	Neg.	Högre	Högre	Neg.	Neg.	Högre
Försörjning av el, gas, värme och kyla (D)	Lägre		Neg.	Neg.	Neg.	Högre	Lägre	Högre			Lägre	Lägre	Neg.	
Vattenförsörjning; avlopp, avfall, och sanering (E)	Lägre	Lägre	Neg.	Högre	Högre	Neg.	Neg.	Högre	Högre		Neg.	Lägre	Neg.	Lägre
Byggverksamhet (F)	Högre	Lägre	Lägre	Lägre	Högre	Högre	Lägre	Lägre	Högre	Lägre	Lägre	Lägre	Lägre	Högre
Handel; reparation av motorfordon (G)	Lägre	Lägre	Neg.	Högre	Högre	Högre	Högre	Lägre	Neg.	Lägre	Neg.	Högre	Neg.	Neg.
Transport och magasinering (H)	Högre	Neg.	Högre	Neg.	Högre	Neg.	Neg.	Neg.	Neg.	Högre	Lägre	Högre	Högre	Neg.
Hotell- och restaurangverksamhet (I)	Lägre	Lägre	Högre	Lägre	Neg.	Lägre	Lägre	Lägre	Högre	Högre	Neg.	Högre	Högre	Neg.
Informations- och kommunikation (J)	Högre	Neg.	Lägre	Neg.	Neg.	Högre	Lägre	Högre	Högre	Neg.	Neg.	Neg.	Lägre	Högre
Finans- och försäkringsverksamhet (K)	Högre	Neg.	Neg.	Neg.	Högre	Högre	Högre	Neg.	Neg.	Neg.	Neg.	Högre	Lägre	Neg.
Fastighetsverksamhet (L)	Högre	Neg.	Lägre	Lägre	Högre	Lägre	Högre	Lägre	Högre	Neg.	Högre	Högre	Neg.	Lägre
Juridik, ekonomi, vetenskap och teknik (M)	Neg.	Högre	Lägre	Lägre	Högre	Högre	Högre	Högre	Högre	Högre	Neg.	Högre	Neg.	Neg.
Uthyrning, fastighetsservice, resetjänster, stödtjänster (N)	Högre	Neg.	Neg.	Högre	Neg.	Högre	Neg.	Högre	Högre	Neg.	Neg.	Lägre	Neg.	Högre
Offentlig förvaltning, försvar; obligatorisk socialförsäkring (O)	Högre	Högre	Högre	Lägre	Högre	Lägre	Högre	Neg.	Högre	Neg.	Högre	Högre	Högre	Högre
Utbildning (P)	Högre	Lägre	Lägre	Lägre	Lägre	Lägre	Lägre	Neg.	Högre	Neg.	Lägre	Neg.	Högre	Lägre
Vård och omsorg; sociala tjänster (Q)	Högre	Neg.	Neg.	Lägre	Lägre	Högre	Högre	Lägre	Högre	Högre	Lägre	Högre	Högre	Lägre
Kultur, nöje och fritid (R)	Högre	Högre	Högre	Neg.	Neg.	Lägre	Lägre	Lägre	Högre	Högre	Neg.	Högre	Högre	Högre
Annan serviceverksamhet (S)	Högre	Lägre	Neg.	Lägre	Högre	Lägre	Lägre	Högre	Neg.	Högre	Neg.	Högre	Högre	Högre

Förklaring: Tillväxtkvoten har baserat på antal anställda beräknats som branschens tillväxt i stadsdelsområdet i relation till hela stadens tillväxt i branschen. I tabellen redovisas om stadsdelens tillväxt är högre eller lägre än stadens, samt om stadsdelens tillväxt har varit negativ. För branscherna (C) och (D) har stadens tillväxt varit negativ. I dessa fall redovisas om stadsdelen har haft en högre (mindre negativ/positiv) eller lägre (=mer negativ) tillväxt än staden som helhet.

Tabell 16 Specialisering och Tillväxt över staden

Bransch (SNI avd.nivå)	Rink.- Kista	Spå.- Tensta	Häss.- Väll.	Bro- mma	K- holmen	N- malm	Ö- malm	S- malm	EÄV	Skarp- näck	Farsta	Älvsjö	Häg.- Liljeh.	Skär- holmen	Antal Ja
Tillverkning (C)			Ja		Ja					Ja	Ja			Ja	5
Försörjning av el, gas, värme och kyla (D)															0
Vattenförsörjning; avlopp, avfall, och sanering (E)				Ja					Ja						2
Byggverksamhet (F)					Ja				Ja					Ja	3
Handel; reparation av motorfordon (G)				Ja								Ja			2
Transport och magasinering (H)			Ja		Ja							Ja	Ja		4
Hotell- och restaurangverksamhet (I)												Ja			1
Informations- och kommunikation (J)	Ja					Ja									2
Finans- och försäkringsverksamhet (K)						Ja	Ja								2
Fastighetsverksamhet (L)							Ja		Ja						2
Juridik, ekonomi, vetenskap och teknik (M)					Ja	Ja	Ja	Ja							4
Uthyrning, fastighetsservice, resetjänster, stödtjänster (N)				Ja		Ja			Ja					Ja	4
Offentlig förvaltning, försvar; obligatorisk socialförsäkring (O)					Ja		Ja								2
Utbildning (P)									Ja				Ja		2
Vård och omsorg; sociala tjänster (Q)									Ja	Ja		Ja			3
Kultur, nöje och fritid (R)			Ja												1
Annan serviceverksamhet (S)					Ja			Ja							2
Antal Ja	1	0	3	3	6	4	4	2	6	2	1	4	2	3	

Kommentar: I tabellen redovisas branscher där stadsdelsområdena har en specialiseringskvot > 1 och tillväxtkvot > 1 vilket innebär större andel av samtliga anställda i branschen än staden som helhet och samtidigt högre tillväxt sedan år 2013 än staden som helhet.